

RAPORTTEJA 162

LUONNONKOSMETIIKKA – SÄÄNTELY JA SERTIFIOINNIT

SAMICA SADIK

LUONNONKOSMETIIKKA – SÄÄNTELY JA SERTIFIOINNIT

SAMICA SADIK

2016

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Julkaisija Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti
www.helsinki.fi/ruralia

Kampusranta 9 C
60320 SEINÄJOKI

Lönnrotinkatu 7
50100 MIKKELI

Sarja Raportteja 162

Kannen kuva Heli Pirinen

ISBN 978-951-51-0438-0 (pdf)
ISSN 1796-0630 (pdf)

ESIPUHE

Suomen luonto tarjoaa monipuolisia raaka-aineita ja inspiraatiota eri toimialoille. Kansainvälisillä markkinoilla kuluttajat ovat entistäkin tietoisempia kulutustottumustensa ja käyttämiensä tuotteiden ympäristövaikutuksista. Luonnollisuus, puhtaus ja jäljitettävyyden arvot ovat arvoja, jotka kuuluvat nykykuluttajan kokonaisvaltaiseen elämäntapaan, ja arvot ovat tulleet jäädäkseen.

Kauneus koetaan kokonaisvaltaisena ja kosmetiikka on osa sen tavoittelua useimpien kuluttajien arjessa. Osana luonnontuotealan kehittämistyötä koottiin tämä raportti, jonka tarkoituksena oli selvittää luonnonkosmetiikka-alan lainsäädäntöä ja sen ohessa toimivien sertifikaattien rakennetta. Sertifikaatit ovat ryhmänä yhtä kirjava kuin ala itse, ja tarjoavat vaihtelevasti ratkaisuja alan toimijoille kuluttajista yrittäjiin.

Osana raporttia selvitimme markkinaa ja suomalaisten yritysten edellytyksiä sertifikaattien hankintaan osana alan kokonaisvaltaista kehitystä. Sertifikaatit toimivat edelleen markkinoilla, ja niille on kysyntää alan kasvaessa. Sertifikaatit painotuksineen erosivat toisistaan ja kuluttajat tunnistavat niitä vaihtelevasti. Kosmeettisten valmisteiden ostopäätökseen johtavia syitä ei tässä raportissa etsitty, mutta yhdenmukaisuuksia löytyi kautta linjan. Luonnolliset, puhtaat ja jäljitettävät raaka-aineet olivat ensimmäisiä määritteitä, jotka toistuivat eri valmisteissa maailmanlaajuisesti. Tuotteen elinkaariajattelu ja tuotannon ympäristöystävällisyys yhdistettynä kauniiseen tarinaan toistuivat suosittujen valmistajien teeseissä ja markkinointilupauksissa.

Suomalainen luonnontuoteala on korkeatasoista ja luomusertifioitujen keruualueet tarjoavat monipuoliset edellytykset luonnontuotealan kehittymiseen. Haluan kiittää kaikkia asianomaisia henkilöitä, jotka ovat osallistuneet raportin koostamiseen ja tarjonneet ammattitaitoaan ja näkemyksiään työn tueksi. Esimerkiksi turvallisuusselvitysprosessiin liittyvää aineistoa sain Heli Piriseltä Kainuun ammattiopistosta.

Raportti laadittiin Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa Seinäjoella osana Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa (LUMOA) -hanketta, jota rahoitetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014–2020 Hämeen ELY-keskuksen toimesta. Raportti omalta osaltaan tarjoaa tukea luonnontuotealan parissa tehtävään kehittämistyöhön sekä kosmetiikka-alan yritystoimintaan ja tuotekehitykseen.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	7
ABSTRACT	9
JOHDANTO	11
MÄÄRITELMÄT, SÄÄNTELY JA VIRANOMAISVALVONTA	12
Sääntely Euroopan unionissa	12
Kansallinen sääntely - Tukes	12
Sallitut aineet kosmeettisissa valmisteissa	12
Rekisteröinti ja selvitykset - raaka-aineet ja valmisteet	13
Turvallisuuden arviointi ja toksikologinen määrittäminen	14
Luonnonkosmetiikka	14
TUOTE JA TURVALLISUUS	16
Turvallisuusselvitys - luonnonkosmetiikka	16
Yrittäjän vastuu	16
GMP - Good Manufacturing Practice - tuotannon perusperiaatteet	18
Pakkaukset	18
Ideasta tuotteeksi - turvallisuusselvitys	19
SERTIFIKAATIT & SERTIFIOINTI	20
Hallinnollinen kosmetiikkaa koskeva sertifiointi	21
Kolmansien osapuolien myöntämät sertifikaatit	24
ECOCERT - Cosmebio ECO ja Cosmebio BIO	25
NATrue	27
Holistiset sertifioinnit	28
Vegan - Vegaaninen kosmetiikka - Cruelty free - Leaping Bunny	28
Sertifikaattien kustannukset	29
KATSAUS MARKKINOIHIN	31
Luomu-keruualueet, raaka-aineiden sertifiointi	32
LÄHTEET	33

TIIVISTELMÄ

Luonnonkosmetiikka-alaa sääntelee Euroopan unionin laki kosmeettisista valmisteista (EY) N:o 1223/2009. Lainsäädäntö on velvoittava sellaiseen jokaisessa jäsenmaassa, lisäksi Norja, Sveitsi, Liechtenstein ja Islanti noudattavat kyseistä asetusta. Kansallisesti kosmeettisten valmisteiden valvonta kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle valmisteiden osalta, kun taas Tulli valvoo maahantuontia. Lainsäädäntö velvoittaa ilmoittamaan valmisteista Euroopan unionin ylläpitämään tietokantaan ja nimeämään valmisteille vastuuhenkilöt, jotka toimivat yhteyshenkilöinä markkinoilla.

Oleellista valmistavan yrityksen kannalta on kullekin valmisteelle pakollinen turvallisuuden arviointi, joka on ehtona markkinoille saattamisessa. Luonnonkosmetiikan valmisteiden kannalta oleellista on ymmärtää, että valmisteet – kuinka yksinkertaiset tahansa – vaativat kukin yksilöllisen turvallisuuden määrittelyn käyttöhistoriasta tai elintarvikekäytöstä huolimatta.

Tarpeellista on myös nähdä ero luonnonkosmetiikan ja luomukosmetiikan välillä. Pääasiallinen

ero löytyy synteettisten aineiden käytössä, jotka luonnonkosmetiikka kieltää lähes täysin.

Raportissa perehdyttiin myös erilaisiin sertifiointijärjestelmiin, joilla on pyritty yhtenäistämään luonnonkosmetiikan alaa. Erilaiset sertifikaatit tarjoavat tietoa ja ohjausta sekä kuluttajille että valmistaville yrityksille. Sertifikaattien välillä on eroja, mutta rakenne yhteneväinen. Suurimmat erot liittyivät painotuksiin, merkin myöntämisen perusteisiin ja hinnoitteluun. Katsauksessa alan markkinoista nostettiin esille esimerkkejä yrityksistä, jotka ovat menestyneet ilman sertifiointeja. Lisäksi otettiin esimerkiksi niin kutsuttuja holistisia sertifikaatteja, joilla on vakaumuksellinen tarkoitus.

Viimeiseksi tarkasteltiin Suomen mahdollisuuksia luomusertifioitun raaka-aineen tuottajana. Laajat sertifioitujen keruualueet mahdollistavat monipuolisen kentän uusien liiketoimintamallien kehittämiseen, ja niillä on ehdottomasti kansainvälistä potentiaalia.

ABSTRACT

NATURAL COSMETICS – LEGISLATION AND CERTIFICATIONS

In the context of European union, the legislation (EY) N:o 1223/2009 sets the framework for both natural and traditional cosmetics. Legislation is applicable throughout the economic union, including Norway, Switzerland, Liechtenstein and Iceland. In Finland the inspection of the field of cosmetics is undertaken by The Finnish Safety and Chemicals Agency (Tukes, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto) in products and manufacturing. On imports from non-EU countries and regions, Finnish customs officials in the responsible domain are responsible for supervising compliance. The current legislation obliges registration of the products to a database by the European union as well as to name a quarter, which is the responsible operator in the market.

When considering manufacturing companies/entities, the fundamental aspect is the safety measurements required in addition to entering product into the common market. Especially when considering the subject of natural cosmetics, the safety measurements must be made on every single product regardless of the common usage history or its use in food products. Also it is seen as essential to point out the difference between natural cosmet-

ics and organic cosmetics. These categories differ mainly in the usage of synthetic preservatives and other additives, where natural cosmetics reject them primarily, with only minor exceptions.

Certifications for natural products are also a major subject in the current report. Different certifications provide varied ranges of information and directives for both consumers and companies. The structure and aims are however similar as the aim of these criteria is to standardize the field of natural cosmetics. Differences occur on the cost structure and key points of criteria. Also how the certificate is given-for single products rather than a company. Lastly, it was seen necessary to point out simple examples of more holistic certifications, which serve as holistic criteria to consumers with specialized or religious requirements.

The report finally examines, through the perspective of Finnish entrepreneurs, the possibilities for certified raw material production were examined. Wide organic-certified rural areas for wild picking and gathering enable a vast range of possibilities for new business models and hold great potential for international markets.

JOHDANTO

Luonnonkosmetiikalle ei ole olemassa yhtenäistä lakisääteistä määritelmää ja alaa velvoittava lainsäädäntö pohjautuu perinteisen kosmetiikan lainsäädäntöön. Luonnonkosmetiikka nähdään kosmetiikkana siinä missä muutkin, eivätkä valtiolliset toimijat juurikaan tunnista alaa erillään muusta kosmetiikan alasta. Erilaiset sertifiointijärjestelmät pyrkivät ohjaamaan kuluttajien tekemiä päätöksiä viestimällä tuotteiden valmistuksesta ja raaka-ainesisällöstä. Näin sertifiointijat pyrkivät luomaan yhtenäistä kriteeristöä luonnonkosmetiikka-alan toimijoille ja siten laadukkaita ja luotettavia tuotteita kuluttajille.

Ympäristösertifioinnit nähdään markkinälähtöisinä ratkaisuin ympäristöllisiin kysymyksiin etenkin silloin, kun poliittiset ohjaukset koetaan tehottomina tai hitaina. Kolmansien osapuolien hallinnoimat sertifiointijärjestelmät nojaavat siihen oletukseen, että kuluttajat ovat halukkaita maksamaan enemmän tai suosimaan tuotteita, jotka noudattavat tuotannossaan ja prosesseissaan sertifiointissa määriteltyjä ehtoja. Tässä nimenomaan kuluttajalla on ensisijainen päätävävalta ympäristöllisten ja tuotannollisten prosessien käytön otossa ja ohjailussa (mm. Nygren, 2012, 407).

Kosmetiikalle ja luonnonkosmetiikalle on olemassa erilaisia sertifiointeja koskien eläinkokeiden käyttöä, vegaanisuuksia ja ympäristövaikutuksia. Sertifikaateille ominaista on määrittää kasviraaka-aineiden ja luomulaatuisten ainesosien vähimmäismääriä, sekä rajata esimerkiksi synteettisten hajusteiden ja säilöntäaineiden käyttöä. Suurimmat luonnonkosmetiikan sertifiointijat pyrkivät tekemään yhteistyötä käytänteiden ja määritelmien harmonisoinniseksi. Erilaiset sertifiointijärjestelmät määrittelevät kriteeristönsä yksilöllisesti, riippuen sertifiointin painotuksesta. Luonnonkosmetiikka voi suosia luomuraaka-aineita, mutta eri suuntaukset määrittyvät pääasiassa sallittujen säilöntäaineiden ja synteettisten komponenttien käytössä.

Sertifikaatit ovat luonnollisesti linjassa alaa velvoittavan lainsäädännön kanssa, mutta määrittelevät itse kriteeristönsä eri ainesosien käytöstä. Sertifikaatit eivät ole osa velvoittavaa lainsäädäntöä ja siten täysin vapaaehtoisia alan toimijoille.

Luonnonkosmetiikan alan yritykset toimivatkin pääasiassa lainsäädännön ja sertifiointien yhteisvaikutuksessa. Yleinen kosmetiikkaa koskeva lainsäädäntö velvoittaa yrityksiä valmisteiden puhtauden, turvallisuuden ja pakkauksien suhteen, kun erilaiset sertifiointijat rajaavat kriteeristöillä tuotteet luonnonkosmetiikkaan, luomukosmetiikkaan tai perinteiseen synteettiseen kosmetiikkaan. Viime kädessä valinnan tekevät kuluttajat, joille yritykset markkinoivat tuotteitaan. Kosmetiikan markkinoilla tarjontaa erilaisista valmisteista on runsaasti, ja luonnonkosmetiikka on arkipäiväistynyt osaksi päivittäiskosmetiikkaa.

Suomen luonto on ollut jatkuvan kiinnostuksen kohteena, ja sen nähdään tarjoavan huomattavia mahdollisuuksia monille toimialoille. Puhtaus ja raaka-aineiden jäljitettävyyks ovat yrityksille arvokkaita teesejä, joita kuluttajat arvostavat. Tuotantoketjun kehittäminen nähtiin asiantuntijatapaamisissa kehityskohteena, joka mahdollistaisi koko luonnontuotealan kehitystä. Markkinavetoisessa yhteiskunnassa on kuitenkin huomioitava kuluttaja ja tunnistettava ne tarpeet, joihin tuotteilla pyritään vastaamaan. Kasvava joukko hankkii tuotteensa internetin välityksellä ja ottaa suosituksia uusiin valmisteisiin sosiaalisen median toimijoiden, tuttavien ja artikkelien perusteella. Sertifikaatit toimivat kansainvälisillä markkinoilla, ja erityisesti viralliset sertifiointit raaka-aineiden alkuperästä ovat universaaleja merkkejä, jotka tunnustetaan yleisesti.

Eurooppalainen lainsäädäntö, jota myös tässä raportissa käsitellään, on kattava ja huomioi ensisijaisesti raaka-aineiden ja yhdisteiden turvallisuuden. Monet kansainväliset sertifikaatit ja toimijat myötäilevät juurikin Euroopan unionin lainsäädäntöä sen seikkaperäisyyden ja monipuolisuuden vuoksi. Eurooppa on johtava kosmetiikka-alan toimija, mutta markkinat ovat kasvaneet huomattavasti kehittyvissä maissa. Tämä on näkynyt myös merkittävästi ”puhtaan” ja ”luonnollisen” kosmetiikan kysynnässä, johon vastaamiseen suomalaisilla yrityksillä on merkittävät edellytykset.

MÄÄRITELMÄT, SÄÄNTELY JA VIRANOMAISVALVONTA

Kosmeettiseksi valmisteeksi luokitellaan tuote tai valmiste, joka on tarkoitettu olemaan fyysisessä kosketuksessa ihmiskehon ulkoisten osien (hiukset ja ihokarvat, iho, huulet, kynnet ja ulkoiset sukupuolielimet) tai hampaiden ja suuontelon limakalvojen kanssa. Valmisteen tarkoitus on puhdistaa tai suojata kohdetta, muuttaa sen ulkonäköä tai tuoksua tai poistaa hajua ((EY) N:o 1223/2009).

Kosmeettiseksi valmisteeksi ei katsota ainetta tai seosta, joka on tarkoitettu nautittavaksi, hengitettäväksi, injektoitavaksi tai istutettavaksi ihmiskehoon. Esimerkiksi tatuoinnit ja kulmakarvojen, ripsirajojen tai huulten korostaminen kestopigmentoinnilla eivät ole kosmetiikkaa (Turvallisuus- ja Kemikaalivirasto).

Kosmeettisiksi valmisteiksi ei luokitella sisäisesti nautittavia valmisteita, vaikka niillä olisi tarkoituksena ehostaa käyttäjänsä ulkonäköä. Sisäisesti nautittaviin valmisteisiin sovelletaan lisäravinteita velvoittavia sääntöjä, jotka ovat elintarviketurvallisuusviranomaisten, Suomessa Eviran määrittelemät. Jotkin tuotteet voidaan nähdä niin sanotusti rajanvetovalmisteina, jolloin tulee olla yhteydessä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen Fimeaan. Fimea arvioi valmisteen todelliset lääkinälliset vaikutukset suhteessa annettuihin markkinoitaväittämiin ja annostuksen määrän yhteisvaikutukset (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto).

SÄÄNTELY EUROOPAN UNIONISSA

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1223/2009 kosmeettisista valmisteista (julkaistu 22.12.2009, uusin konsolidoitu versio 25.3.2016) sääntelee jäsenmaiden kansallista lainsäädäntöä ja on ollut täysmääräisesti sovellettuna 11.7.2013 alkaen. Astuessaan voimaan asetus kumosi aikaisemman kosmetiikkadirektiivin 76/768/ETY. EU-asetukset ovat sellaisenaan voimassa kaikissa EU-maissa, eikä siitä kirjata erikseen kansalliseen lainsäädäntöön (Partanen, 2013).

Kansallisella tasolla laki kosmeettisista valmisteista 492/2013 soveltaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 765/2008 kosmetiikan osalta. Lisäksi kuluttajapalveluiden turval-

lisuudesta säädetään kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011).

Sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään, kosmeettisten valmisteiden markkinointia koskevien väittämien valvonnasta säädetään kuluttajansuojalaissa (38/1978).

KANSALLINEN SÄÄNTELY - TUKES

Kosmeettisten valmisteiden ylin valvonta ja ohjaus Suomessa kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle, mutta Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) valvoo käytännössä tämän lain noudattamista, kun kyse on kosmeettisten valmisteiden valmistuksesta, markkinoille saattamisesta ja asettamisesta saataville markkinoille. Tukes valvoo myös aineiden, yhdisteiden ja valmisteiden rekisteröintiä ja turvallisuusmääritysten arviointia. Lisäksi Tulli valvoo lain ja EU:n kosmetiikka-asetuksen noudattamista, kun kosmeettisia valmisteita tuodaan maahan Euroopan unionin ulkopuolelta (Sosiaali- ja terveysministeriö, verkkoaineisto). Käytännössä uuden valmisteen tullessa markkinoille Tukes vastaanottaa tarvittavat tiedot valmisteesta ja tekee tarkastuksen, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi.

Kosmetiikkavalmisteiden valmistusta valvoo Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus EU:n kosmetiikka-asetuksen 10 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun hyvän laboratoriokäytännön suhteen. Lisäksi toimivaltuuksiin lukeutuu 15 ja 16 § sovellettavia osia, mitä tulee turvallisuustestejä tekevien laboratorioiden hyväksymiseen ja tarkastamiseen (Suomen laki, Finlex, 2016).

SALLITUT AINEET KOSMEETTISISSA VALMISTEISSA

Kosmetiikkalainsäädäntö edellyttää, että tuotteet ovat turvallisia normaalissa ja käyttötarkoitukseen osoitetussa käytössä. Kosmetiikkatuotteiden turvallisuus on EY:n kosmetiikka-asetuksen mukaan varmistettava ennen saattamista markkinoille.

Kosmetiikkalainsäädäntö rajoittaa tiettyjen aineiden käyttöä perustuen tieteelliseen riskinarviointiin, josta vastaa Euroopan komission Kuluttajien turvallisuutta käsittelevä tiedekomitea (SCCS; Scientific Committee on Consumer Safety). EU:n kosmetiikka-asetus luetteloi kosmeettisissa valmisteissa kielletyt ainesosat ja ainesosat, joiden käyttö on sallittua ainoastaan määrätyn rajoituksin (asetuksen liitteet II & III). Kosmetiikka-asetus sisältää luetteloinnin aineista, joita saa käyttää ainoastaan kyseiseen tarkoitukseen kosmetiikassa kuten sallitut väriaineet (Liite IV), sallitut säilöntäaineet (Liite V) ja sallitut UV-suodattimet (Liite VI). Myös nämä sisältävät ainekohtaisia rajoituksia ja pakollisia varoituserkintöjä.

Rajoitukset liittyvät valmisteen käyttötarkoitukseen. Esimerkiksi jotkut aineet ovat sallittuja ainoastaan poishuuhdeltavissa valmisteissa, eivätkä sellaisissa, jotka ovat mahdollisesti kosketuksissa limakalvoihin tai herkkiin kasvonalueisiin. Lisäksi kosmetiikkaa koskee soveltuvin osin aerosoleja ja alkoholeja koskeva lainsäädäntö (Turvallisuus- ja Kemikaalivirasto, Ey: 1223/2009).

Luonnonkosmetiikkaa valmistettaessa on tärkeää huomioida valittujen ainesosien ja raaka-aineiden käyttötarkoitus. Esimerkiksi voikukkaa voi mahdollisesti käyttää osana valmistetta, mutta mikäli sitä halutaan käyttää väriaineena, tulee sen soveltuvuus käyttötarkoitukseen tai luvanvaraisuus tarkistaa edellä mainituista listauksista. Vaikka kasvi olisikin vakiintunut elintarvikekäytössä, arvioidaan sen käyttö soveltaen kosmetiikkalainsäädäntöä.

REKISTERÖINTI JA SELVITYKSET – RAAKA-AINEET JA VALMISTEET

REACH- asetus keskittyy Euroopan talousalueella (Norja, Liechtenstein, Islanti ja Euroopan unionin 27 jäsenmaata) myytävien valmisteiden sisältämien aineiden rekisteröintiin. Asetus perustuu Euroopan unionin asetukseen N:o 1907/2006 koskien kemikaalien rekisteröintiä, rajoituksia, arviointia ja lupamenettelyä. Asetuksen pääasiallinen tavoite on suojella kuluttajia ja ympäristöä kemiallisten yhdisteiden aiheuttamilta riskeiltä, ja siten osaltaan se sääntelee myös kosmetiikkateollisuutta- ja luonnonkosmetiikkaa (TuKes).

Aineella tarkoitetaan *”alkuainetta ja sen yhdisteitä sellaisina kuin ne esiintyvät luonnossa tai millä tahansa valmistusmenetelmällä tuotettuina, mukaan luettuna aineen pysyvyyden säilyttämi-*

seksi tarvittavat lisäaineet ja valmistusprosessista johtuvat epäpuhtaudet, mutta lukuun ottamatta luottimia, jotka voidaan erottaa vaikuttamatta aineen pysyvyyteen tai muuttamatta sen koostumusta”.

Toisin sanoen käsite kattaa sekä **valmistusprosessin kautta saadut** aineet että aineet sellaisina kuin ne **esiintyvät luonnossa**; molemmissa tapauksissa aine voi sisältää useita aineosia, jotka on otettava mahdollisimman tarkasti huomioon, kun aineen tunnistetiedot ilmoitetaan. Huomionarvoista on, että aineen valmistajan tai seoksen maahantuojan on tunnistettava seoksen jokainen yksittäinen aineosa, rekisteröitävä ne REACH-asetuksen mukaisesti ja tarvittaessa ilmoitettava ne CLP-asetuksen mukaisesti. Aine tulee mahdollisuuksien mukaan määritellä kemiallisen koostumuksensa perusteella (kunkin aineosan, tärkeimpien epäpuhtauksien ja mahdollisten lisäaineiden osuus) ja kemiallisten tunnistetietojen perusteella (nimi, numeeriset tunnisteet, molekyylytiedot).

Kemikaalitietokantaan rekisteröidään kaikki kemikaalit, joita tuotetaan enemmän kuin yksi tonni.

Kaikki rekisteröidyt aineet löytyvät tietokannasta. Tiedot on tarkoitettu unionin alueella toimivien yritysten käyttöön tarpeettoman laboratoriotyön välttämiseksi. Asetuksen liite IV listaa vapautukset 2 artiklan 7 kohdan alakohdan mukaisesta rekisteröintivelvollisuudesta. Liite V, s.130/356 listaa vapautukset rekisteröintivelvollisuudesta.

Aineita, jotka muodostuvat kemiallisen reaktion tai altistumisen vaikutuksesta ei tarvitse rekisteröidä erikseen. Lisäksi aineita, jotka muodostuvat listattujen aineiden kanssa yhteisvaikutuksesta, esimerkiksi stabilointi- tai hajotusaineet, on vapautettu rekisteröintivelvollisuudesta.

Luonnossa esiintyvät aineet; mineraalit, malmit, malmirikasteet, käsittelemätön ja prosessoitu maakaasu, raakaöljy ja kivihiili, joita ei ole kemiallisesti muunneltu on vapautettu rekisteröimisvelvollisuudesta.

Luonnonkosmetiikan kannalta nämä eivät ole oleellisia, vapautus koskee myös luonnossa esiintyviä aineita, jotka eivät ole edellä mainittuja tai kemiallisesti muunneltuja. Kyseiset aineet eivät ole liitteessä XIII säädettyjen kriteerien mukaisesti **hitaasti hajoavia, biokertyviä ja myrkyllisiä** taikka erittäin hitaasti hajoavia ja erittäin biokertyviä eikä niitä ole vähintään kaksi vuotta aikaisemmin tunnistettu (59 artiklan 1 kohdan mukaisesti 57 artiklan f kohdassa tarkoitetuiksi) aineiksi, jotka antavat aiheutta samantasoiseen huoleen.

Samanlaista edellä mainittua menettelyä sovelletaan myös seuraaviin luonnollista alkuperää oleviin aineisiin: kasvirasvat, kasviöljyt, kasvivahat; eläinrasvat, eläinöljyt, eläinvahat; rasvahapot C6:sta C24:ään sekä niiden kalium-, natrium-, kalsium- ja magnesiumsuolat; glyseroli (N:o 1907/2006, s.130, Liite V)

Euroopan unioni listaa kosmetiikassa kielletyt ainesosat, mutta esimerkiksi Suomessa valvova viranomainen (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto) ei listaa kiellettyjä tai sallittuja kasvinosia. Virasto valvoo valmisteiden turvallisuuden arviointia ja määrittystä ja REACH asetuksen mukaista yksittäisten ainesosien ja yhdisteiden rekisteröintiä (Tukes). Uutta valmistetta suunniteltaessa on hyvä tarkistaa negatiivilistat kiellettyjen säilöntä-, väri- ja hajuste-aineiden osalta.

Luonnonkosmetiikassa käytettävät aineet tai kasvinosat ovat pääasiallisesti vapaita REACH-asetuksen rekisteröintivelvollisuudesta. Kasvinosien tai aineiden käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kuitenkin luvanvaraista ja vaatii markkinoille saatettavan aineen/valmisteen turvallisuusmäärittelyn ja rekisteröinnin CPNP-tietokantaan. **Esimerkiksi luonnonvaraisen nokkosen kerääminen ja käyttö osana ekokampaamopalvelua on periaatteessa kielletty, mutta jos itse toimija tai kolmas osapuoli kerää nokkosen, pakkaa sen, rekisteröi valmisteena ja laatii asianmukaiset dokumentit voi hän käyttää luonnosta kerättyä nokkosta osana palveluitaan ja myydä tuotetta markkinoilla.**

CPNP-tietokanta on olennainen osa kosmetiikan alan yrittäjän perustyökaluja. Monet kosmetiset valmisteet sisältävät myös synteettisiä aineita huolimatta siitä, ovatko ne luomu- tai luonnonkosmetiikkaa.

TURVALLISUUDEN ARVIOINTI JA TOKSIKOLOGINEN MÄÄRITYS

Luonnonkosmetiikassa käytetyt raaka-aineet perustuvat usein perimätietoon eri rohdoksista. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea ylläpitää lääkeluettelon ohessa liiteluetteloa niistä aineista ja rohdoksista, jotka saattavat tehdä tuotteesta lääkkeen. Listausta antaa osviittaa yhteistä ja rohdoksista, joiden ominaisuuksia on tutkittu. Esimerkiksi yrttiutuotteille ei ole olemassa kansallista lainsäädäntöä enimmäismääristä, mutta periaatteena on, että tuote on käyttöohjeen mukaan käytettynä kuluttajalle turvallinen (Evira). Helsingin

ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ylläpitää verkkosivuillaan listausta myrkyllisistä tai ärsyttävistä luonnonvaraisista kasveista.

Luonnon raaka-aineista ei ole aina saatavilla toksikologista profiilia. Vertailuna on käytetty eri raaka-aineiden elintarvikekelpoisuutta, joka ei kuitenkaan suoraan sovellu käytettäväksi kosmetiikassa käyttötapojen eroavuuden vuoksi. Kosmeettisissa valmisteissa altistuminen tapahtuu suoraan iholle tai limakalvolle, elintarvikkeet nautitaan sisäisesti. Kosmeettisille valmisteille tehtävä turvallisuusmäärittely huomioikin lopputuotteen, ei yksittäisiä raaka-aineita. Listaukset ovat hyödyllisiä apukeinoja arvioitaessa luonnonvaraisten raaka-aineiden soveltuvuutta kosmeettisiin valmisteisiin, mutta eivät ole sellaisenaan sovellettavissa esimerkiksi osaksi kosmeettisille valmisteille pakollista turvallisuusselvitystä (Henkilökohtainen keskustelu, Loikkanen Jarkko, Tukes, 1.6.2016).

Tietyille ainesosille, kuten väriaineille, säilöntäaineille ja aurinkosuoja-aineille löytyy Euroopan unionin laatimat positiivi- eli sallittujen aineiden listat. Ne säätelevät aineiden käyttökohteita ja maksimipitoisuuksia valmiissa tuotteissa. Tämä koskee myös luonnonkosmetiikkaa ja siinä käytettäviä väriaineita kuten kasvivärejä.

Lisäksi asetuksessa on listattu erikseen suuri joukko aineita, joiden käyttö on sallittua tietyin rajoituksin. Kaikkiin mainittuihin erityistarkoituksiin saa käyttää ainoastaan aineita, joista EU-komission kuluttajaturvallisuusasioiden tiedekomitea SCCS (Scientific Committee on Consumer Safety) on tehnyt turvallisuusarvioinnin. Niiden aineiden, joiden käyttöä ei ole erikseen säädelty, turvallisuudesta vastaa tuotteen eurooppalainen valmistaja tai EU-maahantuoja. Lainsäädäntö listaa myös ainesosat, joiden käyttö kosmetiikkatuotteissa on kiellettyä. Sellaisia ovat esimerkiksi lääkeaineet. (Teknokemia 1/116)

LUONNONKOSMETIIKKA

Kosmetiikkaa ja siinä käytettäviä raaka-aineita koskee sama lainsäädäntö ja siten myös vaatimustaso oli sitten kyse luonnonkosmetiikaksi määriteltävistä valmisteista tai tavanomaisesta kosmetiikasta. Kemiallisesti ei ole merkitystä sillä, onko aine synteettisesti valmistettu tai luonnosta eristetty. Mikäli aineet ovat yhtä puhtaita, kyseessä on täysin sama molekyyli (Teknokemian yhdistys).

Tanskan ympäristöministeriön laatimat suositukset koskien kemiallisia valmisteita ja niiden käyttöä ovat seikkaperäiset. Ministeriö suosittelee sivustollaan raskaana olevia naisia välttämään kos-

meettisten valmisteiden, hajusteiden ja erilaisten pesuaineiden käyttöä odotusaikana. Luonnonkosmetiikkaa arvioitaessa ministeriön tuottama selvitys kosmeettisten valmisteiden ominaisuuksista määrittelee arvioinnissa oleellisimmaksi iholla käytettävät voiteet niiden pitkäaikaisimman vaikutusajan vuoksi. Ihoon imeytyvien valmisteiden turvallisuus koetaan kriittisimmäksi. Tanskan ympäristöministeriö määrittelee luonnonkosmetiikan seuraavasti:

Luonnonkosmetiikkaa (natural cosmetics) ovat valmisteet, joissa on käytetty luonnosta peräisin olevia raaka-aineita. Raaka-aineita on voitu käsitellä ainoastaan mekaanisesti tai fyysisesti kuivattamalla, uuttamalla, liuottamalla tai erottelemalla. Hyväksyttäviä käytettäviä liuottimia ovat vesi, etanoli tai muut vastaavan kaltaiset luonnollisesti aikaansaatavat valmisteet. Ainoastaan kansainvälisessä ISO 9235 listauksessa ilmaistut hajusteet ovat sallittuja luonnonkosmetiikan valmisteissa. Lisäksi lisäaineet, jotka mainitaan Euroopan unionin direktiivin (76/768/ECC) Liitteen VI osassa I ovat hyväksyttyjä. (4.1.11, 12)

Kaikkien markkinoille saatettavien kosmeettisten valmisteiden on läpäistävä kosmeettisille valmis-teille asetetut turvallisuusmääritykset riippumatta valmisteen sisällöstä. Luomu- ja luonnonkosmetiikka eroaa tavanomaisesta kosmetiikasta sekä koostumuksensa että valmistusmenetelmänsä puolesta.

Tärkeää on huomata rajaveto luonnonkosmetiikan ja luomukosmetiikan välillä. Luonnonkosmetiikka on sertifikaattien ja erilaisten ohjeistusten yhteenvetona kosmetiikkaa, jonka ympäristövaikutukset ovat kestävän kehityksen mukaiset sen koko

elinkaaren ajalta raaka-aineiden keräämisestä lopputuotteen hävittämiseen saakka. Luonnonkosmetiikassa raaka-aineet ovat luonnollisia, ekosysteemiä kunnioittaen kerättyjä ja usein luomulaatuisia. Valmistusmenetelmät on tarkasti rajattu ja sallitut synteettiset raaka-aineet tarkasti määritelty. Valmisteen pakkausmateriaaliin kiinnitetään erityistä huomiota, valmistuksesta hävittämiseen.

Luomukosmetiikka voidaan identifioida luonnonkosmetiikaksi, tai ”luonnosta inspiroituneeksi” kosmetiikaksi. Luomukosmetiikka voi olla perinteistä kosmetiikkaa, jossa yksi tai muutama ainesosa on luomulaatuista kasviraaka-ainetta. Luomulaatuisia, kasviperäisiä raaka-aineita voi olla valmisteessa huomattavakin määrä, mutta valmistusmenetelmät ja käytetyt synteettiset ainesosat erottavat sen luonnonkosmetiikasta.

Luonnonkosmetiikan valmistuksessa sallitaan biologiset, mekaaniset ja fysikaaliset menetelmät. Bioteknisesti sallitut menetelmät kuten fermentaatio tai soluviljelmät ovat sallittuja siinä tapauksessa, että käytettävät entsyymit ja mikro-organismit ovat luonnossa esiintyviä.

Yleisesti hyväksyttyjä eristys- ja prosessointimenetelmiä ovat mm. uuttaminen, erilaiset puristeet ja jauheet, höyrytys ja niin edelleen. Uuttamisen tulee tapahtua luonnollisten liuottimien avulla. Tällaisia ovat vesi, hunaja, öljyt, glyseriini ja alkoholi. Huomioitava on, että jotkin luonnon- ja luomukosmetiikan sertifioijat vaativat luomulaatuisia liuottimia. Esimerkiksi alkoholi vaaditaan valmistettavan luomulaatuisesta viljasta. Lisäksi halal-kosmetiikan sertifiointissa alkoholin käyttö missään valmistuksen prosessissa on kielletty (Nykänen, 2008; Wala, 2007, Pro Luonnonkosmetiikka Ry, BDHI a, Teknokemia yhdistys- verkko-materiaali, US Halal certification, criteria- verkko-materiaali).

TUOTE JA TURVALLISUUS

Luonnon raaka-aineiden käyttö erilaisissa valmisteissa vaatii huolellisuutta. Erityisesti luonnonkosmetiikan valmistuksessa mikrobiologia ja valmisteiden säilyvyys asettavat erityisiä haasteita tuoteturvallisuudelle. Luonnonkosmetiikassa usein kielletyt synteettiset säilöntäaineet on korvattava luonnollisilla vastineilla, mikä asettaa valmistukselle haasteensa. Erilaiset kosmeettiset valmisteet säilyvät erilaisissa olosuhteissa. Esimerkiksi tuoretuotteet tulisi useimmiten säilyttää viileässä, ja ne ovat käyttökelpoisia vain rajatusti.

Huolimatta rekisteröintivelvollisuudesta vaippauttamisesta, raaka-aineiden käsittely vaatii kemiallis-fyysisiä määrittämiä ja huolellista tutkimusta. Kun raaka-aineet ovat peräisin luonnosta, tasalaatuisuus, puhtaus ja turvallisuus asettavat haasteita luonnonkosmetiikan valmistuksessa. Ainesosien allergeenit tulee olla tiedossa, ja huomioida tuotteen markkinoinnissa. Sisällysluettelossa tulee ilmoittaa mahdolliset allergisoivat aineet, esimerkiksi mehiläisvaha tai siitepölypohjaiset yhdisteet voi aiheuttaa voimakkaita reaktioita allergisille. Raaka-aineet voivat puhtaudestaan huolimatta - tai juurikin siitä syystä - aiheuttaa voimakkaitakin reaktioita, ja prosessointimenetelmät lisätä allergisoivuutta luonnonkosmetiikan valmisteissa verrattuna perinteiseen kosmetiikkaan. (Nykänen, 2008; Wala, 2007, Pro Luonnonkosmetiikka Ry, BDHI a, Teknokemia yhdistys- verkko-materiaali).

TURVALLISUUSSELVITYS – LUONNONKOSMETIIKKA

Kaikille kosmeettisille valmisteille on laadittava turvallisuusselvitys ja määritettävä turvallisuusarviointi ennen markkinoille saattamista. Luonnon raaka-aineista ei aina ole määriteltyä toksikologista profiilia. Turvallisuus on arvioitava muilla keinoin, esimerkiksi verraten elintarvikekelpoisuuteen (Partanen, 2013).

Yleinen turvallisuusvaatimus olettaa tuotteen olevan kohtuullisessa ja ohjeiden mukaisessa käytössä turvallinen. Kosmetiikan käyttöön sisältyvät riskit on jaettu kemiallisiin, fysiologisiin ja mikrobiologisiin. Huomionarvoinen ero arvioitaessa

elintarvikkeita ja kansanperinteissä käytettyjä kosmetiikkaan rinnastettavia tuotteita on käyttötapa. Ensiksi mainittu on useimmiten nautittu sisäisesti, kun taas jälkimmäisen käyttö on fyysisesti iholla, mistä johtuen ihon ärsytys, herkistävyys/allergisoivuus sekä fotoksisuus (valokosketusreaktiot) eivät ole ennakoitavissa suoraan (Partanen; Westerberg, 2013).

Kasvien ja kasvinosien käyttö on siis kosmetiikassa vapaata, kunhan vain sovellettavat vaatimukset täyttyvät. **Turvallisuusselvitys laaditaan aina jokaiselle markkinoille saatettavalle yksittäiselle valmisteelle erikseen.** Valmistajan vastuulla esimerkiksi luonnonkosmetiikan kohdalla on varmistaa käytettävien kasvipölyjen raaka-aineiden soveltuvuus ja käytettävyyden. Kun kosmeettinen valmiste saatetaan markkinoille, tulee sille olla nimettynä vastuuhenkilö, tehtynä turvallisuuden arviointi ja laadittuna kosmetiikka-asetuksen liitteen I mukainen turvallisuusselvitys (henkilökohtainen keskustelu, Jarkko Loikkanen, Tukes, 1.6.2016).

YRITTÄJÄN VASTUU

Pääasiallinen vastuu kosmeettisten valmisteiden turvallisuudesta on tuotteen valmistajalla ja markkinoille saattajalla. Euroopan unionin asetuksen (EY) N:o 1223/2009 eräs keskeisimmistä muutoksista oli valmisteiden markkinoille saattajan vastuun korostuminen. Valmistajat eivät saa markkinoida tuotteita EU:ssa, ellei vastuuhenkilön tehtävään ole määritelty asianmukaisesti luonnollista henkilöä tai yritystä. Vastuuhenkilö voi olla unionin alueelle sijoittuva

■ Tuotteen valmistaja, maahantuoja tai jakelija

Vastuuhenkilö on velvollinen rekisteröimään tuotteen Euroopan Unionin yleiseen CPNP- Cosmetic Products Notification Portal tietokantaan. Tietokannan tarkoituksena on lisätä alan läpinäkyvyyttä ja tarjota kansallisille viranomaisille ja myrkytyskeskuksille pääsy kaikkien markkinoilla olevien tuotteiden tuotetietoihin, vastuuhenkilöihin ja jakelijoihin. Lisäksi tietoja käytetään unionin alueen markkina- ja kuluttajatutkimusten lähdemateriaalina.

Valmisteen tuotetiedot on laadittava ennen markkinoille saattamista ja päivitettävä tarvittaessa. Tuotetietojen tulee löytyä ilmoitettulta vastuuhenkilöltä joko sähköisessä tai muussa muodossa kymmenen vuoden ajan markkinoille saattamisesta. Vastuuhenkilön vastuulla on varmistaa, että kosmeettisen valmisteen turvallisuus selvitys pysyy ajan tasalla, mikäli valmisteesta saadaan asiaan vaikuttavaa lisätietoa.

Turvallisuusarviointi on ammatillisesti ja lainsäädännön määräävän pätevyden omaavan henkilön suorittama riskinarviointi. Lisäksi arviointi sisältää ohjesääntöjä koskien raaka-aineiden toimittajia. Saatavilla tulisi olla tiedot valmisteesta käytettyjen raaka-aineiden ominaisuuksista.

Turvallisuus selvityksessä tulee kuvata

- Kosmeettisen valmisteen koostumus laadullisesti ja määrällisesti. Käytettyjen aineiden ja/tai seoksien, sekä itse valmisteen merkitykselliset fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet (3.2.1, s. 315/85)
- Lopputuotteen mikrobiologiset ominaisuudet-säilyvyys, asianmukaisissa olosuhteissa säilytetyn kosmeettisen valmisteen vähimmäissäilyvyys ja lopputuotteen säilyvyysaika avaamisen jälkeen.
- Erityistä huomiota tulee kiinnittää sellaisten valmisteiden ominaisuuksiin, jotka on tarkoitettu käytettäväksi
 - silmien ympärillä
 - limakalvoilla yleisesti
 - rikkoutuneella iholla (sis. atooppinen tai ärtynyt iho)
 - alle kolmivuotiailla lapsilla
 - ikääntyneillä tai henkilöillä, joilla on heikentynyt immuunivaste

Mikrobiologisen alttiuden perusteella valmiit kosmetiikkatuotteet voidaan jakaa kolmeen osaan

1. Valmisteet, joiden mikrobiologisen testauksen ja säilyvyydesti eivät ole tarpeellisia;
 - valmisteet joiden alkoholipitoisuus on >20 %
 - valmisteet joiden pohjana on orgaaninen liuotin
 - valmisteet, joilla on korkea tai matala pH
2. Kertakäyttöiset valmisteet, joita ei avata tai valmisteet, joiden pakkaus sallii annostelun ilman, että tuote joutuu ilman kanssa kosketukseen. Ainoastaan mikrobiologiset testit ovat tarpeen.

3. Kaikki muut valmisteet, joiden kohdalla sekä mikrobiologisen laadun testaaminen, että säilyvyydesti ovat tarpeen.

- Mahdolliset epäpuhtaudet sekä niiden jäämät.
- Pakkausmateriaali ja sen ominaisuudet
- Aineiden toksikologinen profiili sekä aineille altistumisen määrittely turvallisuusnäkökulmasta.
- Valmistetta koskevat tiedot kuten varoitukset, käyttöohjeet, arvioineen tahon tiedot ja hyväksymisajankohta ja -paikka.

Tieteelliset perustelut on esitettävä jokaisen kohdan lopputuotteiden kohdalla (342/79. 2009).

Turvallisuuden arvioija on vastuussa riskin arvioinnista ja altistumisen vaikutuksista, viimekäden vastuu on tuotteen markkinoille laskijalla. Jakelija on vastuuhenkilö vain siinä tapauksessa, kun hän tuo tuotteen markkinoille omalla tuotenimellään.

Jakelijaa, oikeushenkilöä tai yritystä, joka saattaa tuotteen Euroopassa markkinoille, velvoittavat:

- Jakelijalta edellytetään huolellisuutta toimissaan. Jakelija on vastuussa valmisteen kuljetuksesta ja varastoinnista, ja huolehtii, ettei tuote kärsi laadullisesti alentaen sen vaatimuksenmukaisuutta.
- Jakelijan tulee huolehtia valmisteen vaatimustenmukaisuudesta ja pyrkiä kaikin toimin korjaamaan tilanne, mikäli tuote pääsee markkinoille laadullisista puutteista huolimatta.
- Ennen markkinoille saattamista jakelijan tulee tarkistaa valmisteen pakkausmerkintöjen oikeellisuus ja paikkansapitävyys. Jakelijan vastuulla on tarkistaa, että merkintätiedot ja kielivaatimukset ovat oikeat ja että säilyvyyden kannalta oleelliset seikat ja merkinnät ovat ajan tasalla (342/66- 67. 2009).
- Epäselvissä tilanteissa ja riskin esiintyessä, sekä selvityksistä jakelijan tulee olla yhteydessä valvoviin viranomaisiin, ilmoitettava riskeistä ja tehtävä yhteistyötä pyydettyä.
- Mikäli jakelija muuttaa tuotetta tai sen nimeä markkinointitarkoituksiensa vuoksi tulee hänen ilmoittaa tuote ja tehty muutos tietokantaan

Sekä vastuuhenkilöiden että jakelijoiden tulee tuntee toimitusketjunsä tarkoittaen, että toimijoiden tulee kyetä nimeämään viranomaisten niin pyytäessä

sä taho, jolta tuote on saatu ja kenelle se on mennyt toimitusketjussa seuraavaksi. Tieto tulee olla asianomaisten hallussa vähintään kolme vuotta. (Euroopan unionin julkaisu 26.11.2013, 3-3, 315/87)

GMP- GOOD MANUFACTURING PRACTICE – TUOTANNON PERUSPERIAATTEET

Erilaiset kosmeettiset valmisteet, erityisesti voiteet, nestemäiset valmisteet ja rasvat ovat herkkiä pilaantumaa ja siten mikrobiologisesti riskialttiita tuotannon eri vaiheissa. Euroopan unioni on määritellyt hyvän valmistustavan periaatteet (Good Manufacturing Practice, GMP) varmistaakseen yhtenevän kriteeristön kosmetiikan valmistukseen.

Valmistusprosessit tulee pitää suljettuina, jotta raaka-aineet tai valmisteet eivät pilaannu ulkopuolisten aineiden vaikutuksesta tai sekoitu aineisiin, jotka eivät ole haluttuja. Valmistusprosessissa käytettyjen välineiden tulee olla asianmukaisia. Lasisten välineiden käyttöä tulee välttää. Ruostumattomasta teräksestä valmistettuja välineitä suositellaan käyttämään lasisten sijaan.

Valmistuksessa käytetty vesi tulee puhdistaa ja tarkistaa laadullisesti ennen käyttöä. Raaka-aineet, joita vastaanotetaan suurissa määrissä, tulee tarkistaa ja arvioida ennen siirtoa varastointiin. Materiaalit kuten puu tai pahvi irrottavat itsestään kuituja ja pölyjä. Kyseisiä materiaaleja ei tule käsitellä puhaiden raaka-aineiden tai niiden käsittelyyn käytettävien välineiden läheisyydessä. Samassa tilassa tapahtuvaa toimintaa edellä mainittujen materiaalien kanssa yhdessä ei suositella. Käytettyjen aineiden ja seosten homogeenisuudesta tulee huolehtia. Eri-tyistä huolellisuutta edellytetään pakkausvaiheessa. Mikäli valmistetta ei pakata heti myyntipakkauksiin, tulee säilytyksen enimmäisaika ja säilytyksen olosuhteet määritellä tarkasti ja huolellisesti. (EU, GMP, Liquids & Ointments, Annex 9)

PAKKAUKSET

Säilyvyyden kannalta oleellista on huomioida pakkausmateriaali ja sen vaikutus valmisteeseen ja esimerkiksi ilman tai lämpötilojen vaihtelun kanssa. **Elintarvikepakkauksia varten kehitetyt materiaalit on usein jo testattu ja siten olennaiset tiedot aineiden siirtymisestä pakkausmateriaaliin/pakkausmateriaalista,**

pakkausmateriaalin suojaominaisuuksista ja tuotteen ja pakkauksen keskinäisestä vuorovaikutuksesta ovat saatavilla.

Käytetyn pakkausmateriaalin olennaiset ominaisuudet tulee olla saatavilla. Tällaisia tietoja ovat pakkausmateriaalin koostumus sisältäen tekniset aineet, lisäaineet ja epäpuhtaudet, joita ei voida välttää. Aineiden mahdollinen siirtyminen pakkauksesta tulee kartoittaa. Yleisesti ottaen säädöksessä kiellettyjen aineiden jäämien esiintymät valmiissa tuotteessa ovat sallittuja, mikäli niistä ei aiheudu vaaraa eikä jäämiä voida teknisesti välttää valmistusprosessissa. Arvioitaessa tuotteen käytöstä aiheutuva riskiä – esimerkiksi sampoon tapauksessa – tulee soveltaa käytännönläheistä lähestymistapaa. Oletettavaa on, että kuluttajan hiuspohja altistuu tuotteelle kerran päivässä, kun taas kampaajan kädet altistuvat useasti päivän aikana. Huomioitavaa on myös mahdollinen muu käyttö, esimerkiksi sampoon tapauksessa käyttö suihkugeelina.

Kosmeettisia valmisteita koskevassa lainsäädännössä annetaan selkeät ohjeet pakkausmerkintöjen laatimiseen. Pakkauksessa tai sen kääreessä on ilmoitettava selkeästi seuraavat tiedot:

- Vastuuhenkilön nimi, toiminimi ja yhteystiedot, kuten osoite. Nimestä voidaan käyttää lyhennettä, mikäli se on helposti tunnistettava.
- Kosmeettisen valmisteiden eränumero tai tunnus.
- Mikäli valmiste on tuotu maahan Euroopan yhteisön ulkopuolelta, tulee pakkauksesta ilmetä alkuperämaa.
- Valmisteiden sisältö tilavuutena tai painona ilmaistuna.
- Ainesosaluettelo, jonka edellä oltava ”ingredients” termi. Luettelossa tulee mainita kaikki aineet ja/tai seokset, joita on käytetty valmistuksessa poislueutuna raaka-aineiden mahdolliset epäpuhtaudet ja valmistuksessa käytetyt tekniset apuaineet, joita ei löydy valmiista valmisteesta. Ainesosat ilmoitetaan painon mukaisessa alenevassa järjestyksessä siten, että luokituksessa suurin (esimerkiksi vesi) ilmoitetaan ensin. Ainesosat, joiden pitoisuus on alhaisempi kuin yksi prosentti, voidaan ilmoittaa missä tahansa järjestyksessä.
- Käytetyt hajusteet ilmoitetaan käsitteellä ”parfum” tai ”aroma” ainesosan lisäksi. Valmisteissa olevat nanomateriaalin muodossa olevat ainesosat on ilmoitettava. Ainesosan nimen perässä tulee ilmoittaa ”nano”.
- Väriaineet ilmoitetaan muiden kosmeettisten aineiden jälkeen. Järjestyksellä ei ole väliä.

- Valmisteen käyttötarkoitus tulee ilmoittaa, mikäli se ei ilmene valmisteesta suoraan. Esimerkiksi öljyissä voi olla hyvä ilmoittaa ”vain ulkoi- seen käyttöön”.
- Vähimmäissäilyvyysaika on ilmoitettava pakka- uksessa, mikäli vähimmäissäilyvyysaika on alle 30 kuukautta. Valmisteeissa, joiden säilyvyys on yli 30 kk, tulee ilmoittaa aika, jonka valmiste on turvallinen käyttää avaamisen jälkeen. Samalla tulee ilmoittaa olosuhteet, joissa valmiste tulee säilyttää avaamisen jälkeen.

Säilyvyysajan pakkauksen avaamisen jälkeen voi ilmoittaa esimerkiksi näin.

- Irtomyynnissä tai myyntihetkellä pakattavien kosmeettisten valmisteiden kohdalla tuotetie- dot on annettava pakkauksen mukana.

Valmisteen säilyvyyden voi ilmaista myös tiimalasi-pikto- grammilla.

Kosmeettisia valmisteita koskeva lainsäädäntö sää- tää myös valmisteiden markkinointia ja ominai- suuksista käytettäviä väittämiä. Mitään kielellisiä, kuvallisia tai graafisia viittauksia ei saa käyttää, jot- ka auttavat mieltämään valmisteella olevan ominai- suuksia, joita sillä ei tosiasiaassa ole.

Kosmeettisen valmisteen pakkauksesta ja mahdollisesta ulkoisesta kääreestä tulee löytyä markkinoille saattajan yhteystiedot, valmistajan nimi ja osoite sekä valmisteen tunnistetiedot. Val- misteen sisältämien ainesosien tilavuus ja osuudet kokonaisuudesta on ilmoitettava asianmukaisesti järjestyksessä alkaen osuudeltaan suurimmasta pienimpään. Lisäksi valmisteen viimeinen käyttö- päivämäärä ja säilytystä koskevat tiedot on ilmoitet- tava selkeästi (Ministry of Environment and Food, Denmark- Verkkomateriaalit ja ohjeistus).

IDEASTA TUOTTEEKSI – TURVALLISUUSSELVITYS

Uuden valmisteen lanseeraus syntyy ideasta tai tarpeesta, johon halutaan tarjota ratkaisu. Ideas- ta tulee edetä reseptiikan suunnitteluun. Mihin tarkoitukseen ja ongelmaan valmisteella pyritään vastaamaan? Jo tässä vaiheessa valmistusta on hyvä olla yhteydessä henkilöön, jonka kanssa tulee toteuttamaan turvallisuuden arvioinnin. Arvioijan konsultointi varhaisessa vaiheessa helpottaa raaka- aineiden valintaa ja esimerkiksi kiellettyjen ainei- den poissulkemista.

Reseptiikan valmistuttua jokaisesta aineesta tulee tilata tavarantoimittajan MSDS safety data sheet- turvallisuustiedot ennen testausten aloit- tamista. Mikäli resepti toimii, voidaan edetä seu- raavaan vaiheeseen, muussa tapauksessa reseptiä hiotaan kunnes seos on haluttu. Tärkeää on pysyä ajan tasalla käytetyistä raaka-aineista ja pitää huol- ta aineiden MSDS-tietojen paikkansapitävyydestä.

Mikäli tuote on halutunlainen, päästään testaa- maan valmistetta käytännössä. Jotkut luonnonkos- metiikan valmistajat testaavat tuotteitaan vapaa- ehtoisilla. Mikäli tuote miellyttää, voidaan jatkaa tuotteen pakkauksen suunnitteluun. Pakkauksen suunnittelussa tulee huomioida käytettävät materi- aalit ja niitä koskevat rajoitukset. Etiketien suun- nittelu on olennainen osa prosessia, sillä lainsää- däntö velvoittaa valmistajia pakkausmerkintöjen ja sisällön ilmoitusvelvollisuuden suhteen. Pakkaus- ten kierrätettävyys, mahdollinen uudelleen täyttö tai käyttö ovat seikkoja, joihin kannattaa paneutua.

Mikäli pakkaus ja etiketti todetaan asianmukai- siksi, tuote on valmis arvioitavaksi. Tuotteen kuu- luu olla lopullisessa muodossaan. Valmistajan tulee kuitenkin varautua mahdollisiin muutoksiin, mikäli turvallisuuden arvioija huomaa epä johdonmukai- suuksia etiketissä, pakkauksessa tai raaka-aineessa.

Mikäli tuote hyväksytään, voidaan se rekiste- röidä Euroopan unionin CPNP-tietokantaan, min- kä jälkeen Tukes saa tiedon uudesta valmisteesta. Tuote voidaan rekisteröinnin jälkeen saattaa mark- kinoille, minkä jälkeen valmistajan vastuulla on tuotteen seuranta.

SERTIFIKAATIT & SERTIFIOINTI

Lainsäädäntöä noudattavat, mutta siitä erillään toimivat sertifikaatit tarjoavat alan toimijoille yhtenäiset toimintaperiaatteet ja kuluttajille tietoa luonnonkosmetiikasta. Eri sertifioijat määrittävät kriteeristönsä eri tavoin painottaen luomu-raaka-aineita, ympäristövaikutuksia tai pakkausmateriaaleja. Usein kriteeristö pyrkii ottamaan huomioon koko valmistusprosessin ja vaikuttamaan tuotteen ympäristövaikutuksiin sen koko elinkaaren ajalta. Sertifikaatit voivat olla niin sanotusti hallinnollisia tai yksityisesti toimivien yhdistysten tai voittoa tavoittelevien (tai tavoittelemattomien) yritysten ylläpitämiä.

Hallinnolliset sertifikaatit ovat jonkin taloudellisen yhteisön tai niiden edustajien valvomia ja johtamia, ja pyrkimyksenä on vaikuttaa kulutushyödykkeiden - tässä kosmeettisten valmisteiden - laatuun ja ympäristöllisiin vaikutuksiin. Yksityiset, kolmansien osapuolien hallinnoimat sertifikaatit ovat luoneet omat kriteerinsä samasta syystä kuin hallinnollisetkin. Tarkoituksena on tarjota kuluttajille sekä tietoa että tietyt kriteerit täyttäviä tuotteita ja valmisteita. Merkkejä myöntävissä tahoissa työskentelee usein aiheeseen perehtyneitä tutkijoita ja erityisesti hallinnolliset sertifikaatit ovat asiantuntijavetoisia organisaatioita. Myös suuret, kansainväliset toimijat viestivät asiantuntijapalveluistaan.

Tärkeää on huomioida sertifiointia tarkastellessa, että kolmantena osapuolena markkinoilla toimivat sertifioijat ovat yritysmäisiä toimijoita, joiden välillä voi olla laadullisesti huomattavia eroja. Sertifiointiprosessi on monivaiheinen ja vaatii sekä sitoutumista että vuosittaisia toimenpiteitä. Usein esimerkiksi liikevaihtoon sidottavat vuosittaiset kustannukset voivat tulla yllätyksenä yrittäjälle. Sertifikaatit ovat hyvä tapa ajaa muutosta ja parhaimmillaan tehokkaita työkaluja sekä kuluttajalle että yrittäjälle.

Suomalainen Pro Luonnonkosmetiikka ry on koostanut sertifiointijärjestelmien pääperiaatteet luonnonkosmetiikan valmisteista seuraavasti

- Luonnonkosmetiikassa tulee suosia luonnollisia raaka-aineita.
- Luomulaatuista raaka-aineita tulee suosia aina kun se on mahdollista.

- Tuotteissa käytettyjen raaka-aineiden tulee olla mahdollisimman vähän prosessoituja.
- Raaka-aineita ja valmiita tuotteita ei saa testata eläimillä.
- Tuotteiden tulee aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa ympäristölle tuotteiden tuotannon, käytön ja hävittämisen aikana.
- Pakkausmerkintöjen ja markkinointiviestinnän pitää tarjota kuluttajille mahdollisimman täsmällistä ja oikeaa tietoa.

Euroopan Unionin komissio määrittää luonnonkosmetiikan seuraavasti

- Tuote, joka sisältää luonnollisia raaka-aineita, kuten kasvi-, eläin- tai mineraalipohjaisia ainesosia tai näistä johdettuja yhdistelmiä.
- Käytettävien raaka-aineiden tulee olla valittu siten, ettei niistä aiheudu haittaa ihmisille. Eri-tyistä huomiota tulee kiinnittää ainesosien allergisoiviin ominaisuuksiin.
- Luonnolliset raaka-aineet voidaan eristää tai prosessoida fyysisesti (puristeet, linkous, pakastaminen tai kuivatus), mikrobiologisesti tai entsymaattisesti. Raaka-aineiden ja/tai niiden ainesosien uuttamisen tulee tapahtua liottamalla veteen, etanoliin tai muuhun luonnollisesti valmistettavaan liuottimeen.
- Ainoastaan sellaisia luonnollisia hajusteita, joiden nimet ja kuvaukset löytyvät kansainvälisestä ISO9235 listauksesta, voidaan käyttää luonnonkosmetiikassa.
- Luonnonkosmetiikaksi luonnehdittavissa valmisteissa ei saa käyttää synteettisesti valmistettuja eteerisiä öljyjä tai luonnollisen kaltaisia hajusteita. Kemiallisesti käsiteltyjä luonnollisia raaka-aineita ei saa käyttää luonnonkosmetiikan hajusteissa, mikäli ne luonnehditaan luonnonkosmetiikaksi.
- Jotkin luonnollisen kaltaiset yhdisteet, kuten säilöntäaineet, ovat sallittuja, mikäli käytetyt aineet on merkitty näkyviin valmisteen pakkauksessa, ja ne löytyvät direktiivin 76/768/ECC liitteen viisi osasta yksi.

(Tanskan luonnonvara- ja elintarvikeministeriö, julkaisu 11)

Euroopan unionin myöntämä ympäristömerkki EcoLabel on sertifikaatti, joka myönnetään erilaisille kulutustavaroille riippuen niiden ympäristövaikutuksesta. Kuten vielä usein toistaiseksi hallinnolliset sertifikaatit, jotka voidaan myöntää kosmeettisille valmisteille, käsittävät lähinnä poispestäviä pesuaineita ja vastaavia ”yleisiä” päivittäiskosmetiikan valmisteita. EU:n pyrkimys ottaa kantaa luonnonkosmetiikan valmisteisiin ja niiden markkinointiväittämiin on synnyttänyt Tanskan luonnonvara- ja elintarvikeministeriön käyttämän listauksen luonnonkosmetiikan ominaisuuksista. Harmonisoidulla listalla pyritään vähentämään kuluttajiin kohdistuvaa harhaanjohtavaa markkinointiviestintää, jolla myydään kosmeettisia valmisteita luonnonkosmetiikkana huolimatta siitä, paljonko valmisteissa on luonnollisia tai kasviperäisiä raaka-aineita. (Survey n.o.11, 2002, Ref.Ares (2015) 4342314, 16.10.2015)

Euroopassa kosmetiikka on suuri toimiala ja merkittävä vientituote. Eurooppalaista lainsäädäntöä voidaan pitää tiukkana ja monisyisenä. Huomionarvoista on nähdä erot eri talousalueiden sääntelyssä koskien raaka-aineita ja toimintatapoja. Vuonna 2014 kosmetiikan viennillinen arvo oli noin 16.3 miljoonaa euroa, kun koko markkinan arvoksi laskettiin myyntihintojen perusteella talousalueella 72,5 miljardia euroa (Cosmetics annual report, EU, 2014).

Yhdysvalloissa kosmeettisia valmisteita sääntelevä hallinnollinen elin on FDA, Food and Drug Administration Agency, eli ruoka ja lääketurvallisuusvirasto. Virasto soveltaa luonnonkosmetiikassa käytettävien luomuraaka-aineiden arvioinnissa kansallista luomuhjelmaa (NOP- National Organic Program, USDA, U.S. Department of Agriculture, Yhdysvaltain maatalousvirasto). FDA ei määrittele luomu- tai luonnonkosmetiikkaa erikseen tavanomaisesta kosmetiikasta. Luomu-raaka-aineiden käyttöä valmisteissa ja pakkausmerkinnöissä ja näin markkinoinnissa säädellään yhdessä USDA:n luomukriteeristön kanssa (FDA, 2016). USDA:n luomuhjelma koskettaa sekä ruoka- että kosmetiikkasektoria ja merkki voidaan myöntää valmistajille, yrityksille ja tuotteille (FDA, Federal Food and Drug Administration, verkkoaineisto).

Erilaisten sertifikaattien merkitys korostuu, kun vertailua tehdään eri talousalueiden välillä. Euroopan unionin alueella eläinkokeiden käyttö on tiukasti kielletty, kun Yhdysvalloissa se sallitaan. Vegaanisten ja eläinten oikeuksia puolustavien sertifikaattien suosio Yhdysvalloissa osoittaa kuluttajien arvostusta eläinkokeettomuutta kohtaan. Useat luonnonkosmetiikan tai/ja luomukosmetiikan markkinoille itsensä identifioivat yritykset hankki-

vat edellä mainittuja sertifikaatteja tästä syystä, kun taas Euroopassa ne mielletään osin tarpeettomiksi lainsäädännön kieltäessä eläinkokeet automaattisesti.

Sertifioijat määrittävät yksilöllisesti tarkemmin luonnonraaka-aineiden vähimmäismääriä ja valmistuksen tuotantotapoja. Luonnonkosmetiikkaan kuuluu luomukosmetiikka, jossa tietty prosenttiosuus käytetyistä kasviraaka-aineista on oltava sertifioitua tai kontrolloitua luomu/villää alkuperää. Osassa tapauksia luomukosmetiikka sisältää synteettisiä- ja muita ainesosia, jotka ovat luonnonkosmetiikassa kiellettyjä. Lisäksi luonnonkosmetiikan osalta markkinointimielessä voidaan puhua tuotteista, jotka ovat ”luonnosta inpiroituneita” sisältäen häviävän pienen osuuden luonnollisia kasviraaka-aineita. Huomioitava on myös esimerkiksi vegaaninen kosmetiikka, joka voi olla luomulaatuisia ja kieltää kaikki eläinperäiset raaka-aineet, mutta voi sallia synteettisiä luonnonkosmetiikassa kiellettyjä säilöntäaineita.

Luonnonkosmetiikassa ei pääsääntöisesti hyväksyttyä synteettisiä hajusteita, säilöntäaineita, väriaineita tai maaöljypohjaisia ainesosia.

Suomalainen alan etujärjestö, Pro Luonnonkosmetiikka on luetteloinut listauksen kielletyistä ainesosista ja raaka-aineista:

- Synteettiset hajusteet ja väriaineet
- Synteettiset säilöntäaineet (esim. parabeenit, 2-bromo-2nitropropane-1,3-dioli, DMDM hydantoin, imidazoleedinyli urea, methylydibromoglutaronitrile)
- Maaöljyperäisiä raaka-aineita (esim. Paraffinum Liquidum, Petrolatum)
- PEG- ja PPG-yhdisteitä
- Alkyyilisulfaatteja
- Synteettisiä antioksidantteja
- Synteettisiä UV-filttereitä (esim. octyl methoxycinnamate, PABA)

(Kinnunen, Manninen ym. 2014)

HALLINNOLLINEN KOSMETIIKKA KOSKEVA SERTIFIOINTI

Erilaiset sertifikaatit ovat merkkejä, joita riippumattomat toimijat myöntävät yrityksille ja yritysten tuotteille riippuen yritysten sitoutumisesta sertifioijan esittämiin kriteeristöihin. Sertifikaatit nähdään markkinalähtöisinä ohjauskeinoina, joilla pyritään ohjaamaan sekä teollisuutta että kuluttajia kestävämpien ja ympäristöystävällisempien tuotteiden kuluttajiksi.

Sertifikaatit voidaan myöntää yksittäisille tuotteille, tuoteperheille, valmistajille tai raaka-aineille sertifikaatista riippuen. Sertifikaatteja myöntävät hallinnolliset toimijat, kuten Euroopan Unioni tai alueelliset kaupalliset yhteenliittymät. Kolmansista osapuolista koostuvat yksityiset toimijat, yritykset tai yhteisöt voivat olla sertifioijia ja toimia yhteistyössä alalle keskittyneiden yritysten ja yhdistysten kanssa. Sertifikaattien kriteeristöt ovat ne reunaehdot, joiden puitteissa tuotanto ja valmistus on järjestettävä ja jonka toteutumista myöntävä taho valvoo.

Euroopan unionin myöntämät erilaiset ympäristösertifioinnit ovat osin myös kosmetiikkavalmistajien käytettävissä. **Euroopan unionin ympäristömerkki** kategorisoi poispestävät kosmeettiset valmisteet, esimerkiksi kasvojenpesuaineet ja hammastahnat ympäristömerkin piiriin (2014/893/EU). Tunnetuin sertifiointikäytäntö unionin alueella on Euroopan unionin luomusertifiointi. Luomusertifiointi keskittyy pääasiassa maatalouteen, mutta on sovellettavissa hyvin kosmetiikan alalle raaka-aineiden osalta. Merkkiä ei kuitenkaan voida käyttää markkinoinnillisissa tarkoituksissa. Luomusertifioitun raaka-aineen käyttö kuitenkin mahdollistaa ainesosien merkitsemisen luomulaatuiseksi.

Euroopan unionin ympäristömerkki

Ympäristömerkin kriteeristö noudattaa elinkaari-ajattelua, arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotteen valmistuksesta aiheutuviin ympäristövaikutuksiin. Arviointi perustuu riippumattomien, kolmansien osapuolien muodostamaan asiantuntijayhteistyyöhön, jossa kriteeristöä laaditaan tieteilisen tutkimuksen ja teknologisen kehityksen mukaisesti. Kuten sertifikaateilla yleisesti, ratkaisut pyrkivät olemaan markkinalähtöisiä siten, että kriteeristö vastaa markkinoilla toimivien yritysten tarpeita samalla pyrkien vaikuttamaan yritysten toimintaan kestävästä kehitystä tukevasti.

Euroopan komission määränemistön on hyväksyttävä laaditut kriteeristöt ennen käyttöönottoa. Kriteeristö tarkistetaan neljän vuoden välein ja päi-

vitetään tällöin tarpeen mukaan. Ympäristömerkki on tarkoitettu kulutustavaroille ja pitää sisällään poispestävät kosmeettiset valmisteet, esimerkiksi pesuaineet. Kyseisten valmisteiden kriteeristössä vaikutukset vesistöihin, minimaalinen pakkausmateriaalien käyttö, käytettyjen aineiden biohajoavuus ovat valmisteiden pääasiallisia kriteerejä.

Euroopan unionin sivuilta ympäristömerkin kohdalta on löydettävissä yksityiskohtaiset ohjeet hakuprosessiin. Yksittäisten tuoteryhmien kriteeristöt on ryhmitelty ja jokaiselle tuoteryhmälle on omat hakukaavakkeensa. Kriteeristöjen tavoite on mahdollisimman pieni ympäristövaikutus tuotteen koko elinkaaren ajalta.

Valmistajat, maahantuojaat ja palveluntarjoajat voivat hakea ympäristömerkkiä. Valmistajien hakiessa ympäristömerkkiä haetaan se valmistajan omassa maassa. Suomessa merkkiä hallinnoi Motiva Service Oy:n ympäristömerkkiyksikkö.

Hakemuksella voi hakea ympäristömerkkiä tuotteelle tai tuotesarjalle. Kun merkkiä haetaan valmistelle, hakuprosessin kannalta olennaisimmat tiedot ovat:

- Tuotteen kaikki kauppanimet tai valmistajan sisäiset viitenumerot
- Hakijan yhteystiedot
- Valmistajan yhteystiedot
- Tiedot hakijasta (teollisuus-, pk- vai mikroyritys)
- Valmisteen tuoteryhmä
- Valvova ja toimeenpaneva elin yhteystietoineen
- Yhteistyötaho, esim. laboratorio, jonka kanssa hakemuksen vaadittavat liitteet kemiallisista yhdisteistä, teknisistä tiedoista ja tuotantoprosessista on laadittu
- Tiedot markkinoinnillisista käyttökohteista koskien ympäristömerkkiä

Kunkin tuoteryhmän kriteeristöstä löytyvät yksityiskohtaiset tiedot vaadittavista dokumenteista. Unionin sivuilta on ladattavissa Excel-tiedosto, jonne listataan valmisteen tiedot ainesosista ja niiden käyttäytymisestä sekä pakkauksista. Kun kyseessä on kemiallinen valmiste, on hakemuksessa ilmoitettava kaikki käytetyt kemialliset aineet ja yhdisteet.

Pohjoismainen ympäristömerkki Joutsenmerkki on Norjan, Suomen, Ruotsin, Islannin ja Tanskan yhteinen ympäristösertifiointijärjestelmä. Ympäristömerkki perustettiin vuonna 1989 Pohjoismaisen ministerineuvoston puolesta, perustajina olivat alusta asti edellä mainitut maat lukuun ottamatta Tanskaa, joka liittyi ympäristömerkkiin vuonna 1998.

Joutsenmerkin sertifiointi perustuu tuotannon ja valmisteen ympäristövaikutuksiin koko sen

Pohjoismainen ympäristömerkki - Joutsenmerkki

elinkaaren ajalta, ja merkki myönnetään ainoastaan tuoteryhmänsä parhaille tuotteille. Kosmetiikan osalta vaatimuksia on asetettu nimenomaan tuotteen sisältämien kemikaalien luokitukselle ja ympäristövaikutuksille, tuotteen teholle, sekä haju- ja väriaineiden käytölle. Valmistuksessa käytettävien aineosien hajoavuus, biokertyvyys ja myrkyllisyys vesistöille, ja pesuaineissa käytettävien tensidien käyttö, sekä käytön ärsyttävyys ja herkistävyys sekä allergisoivuus ovat merkin saannin kannalta merkittäviä tekijöitä.

Joutsenmerkki sertifikaatti voidaan myöntää pesuaineiden lisäksi ihonhoito, hiustenhoito, tuoksu- ja hygieniatuotteille ja värikosmetiikalle. Myös eläinten poishuuhdeltavat tuotteet voivat saada joutsenmerkin.

Kriteeristö pitää sisällään **Ympäristö ja terveysvaatimukset**, joissa yleisten vaatimusten, kuten ainesosaluettelon ja sisältyvien aineiden listauksen lisäksi säädetään kielletyistä aineista kuten nanomateriaalit ja biokertyvät, sekä hormonitoimintaa häiritsevät aineet. Käytettävät orgaaniset väriaineet eivät saa olla biokertyviä merkin laskentakaaavan mukaisesti. Vaihtoehtoisesti niiden tulee olla elintarvikkeikäyttöön soveltuvia Euroopan komission direktiivi 2008/128/EY mukaisesti.

Pakkausta koskevat vaatimukset koskevat pakkauksen määrää, laatua, käytettävän materiaalin tyyppiä, metalliosia sekä annostelua. Esimerkiksi käsisäippuassa annostelija ei saa antaa enempää kuin 2 grammaa saippuaa kerrallaan. Teollisuuden tarpeisiin suunnitelluissa tuotteissa enimmäismäärä on 5 grammaa.

Kuluttajatietoja koskevat vaatimukset käsittävät kosmetiikkadirektiivin vaatiman ainesosaluettelon, sekä tiedotustekstit tuotetypistä riippuen koskien pakkauksen hävittämistä tai käyttöä. Vaatimukseen sisältyy myös kuluttajille suunnattu markkinointiviestintä, jonka on oltava selkeää. Mikäli tuotteen ilmoitetaan sisältävän ekologisista aineista kuten luomuraaka-aineita, tulee selkeästi ilmoittaa painoprosentteina vesi pois luettuna niiden osuus valmistuksesta. Valmistuksesta on käytävä ilmi taho, joka on sertifioinut käytetyt raaka-aineet.

Ympäristömerkille on toimitettava todisteet näistä raaka-aineista osana hakuprosessia.

Tehokkuutta ja laatua koskevat vaatimukset ovat linjassa Colipan, Euroopan kosmetiikkayhdistyksen tehokkuuskäytänteiden mukaisesti. Pääpiirteittäin tuotteen on oltava riittävän tehokas ja laadukas. Hakuprosessin yhteydessä tuotteella testataan vähintään ne ominaisuudet, joilla tuotetaan markkinoidaan. Joutsenmerkki vaatii valmistajaa nimeämään hakijatahoon vastuuhenkilön, joka toimii yhteyshenkilönä ja vastaa **Laatu- ja Viranomaisvaatimuksista**. Henkilön vastuulla on valvoa, ettei valmistuksen laatu tai ominaisuudet heikkene ja että tarvittava dokumentaatio ja tiedot valmistuksesta ovat ajan tasalla ja saatavilla.

Viimeinen osa Joutsenmerkin kriteeristöä käsittää tuotteen **Palautusjärjestelmän ja markkinoinnin**. Tuotteiden tulee noudattaa kansallisia säädöksiä ja toimintasopimuksia koskien takaisin- vetoja, palautuksia ja kierrätystä. Kriteeri piti aiemmin sisällään myös kohtia markkinoinnista, jotka kuitenkin poistettiin vuonna 2014 yhdistyksen hallituksen toimesta. Kriteeristöä ollaan päivittämässä vuoden 2016 aikana. Muutokset tulevat koskemaan vaatimuksia koskien uusiutuvia raaka-aineita, tiukennuksia koskien pakkausmateriaalien määrää ja pakkauksen käytön jälkeen jääville tuotejäämil- le, erityisesti koskettaen iholle jätettäviä tuotteita (03,026,029).

Hakemus merkkiin toimitetaan sen maan ympäristömerkintätoimistoon, jossa kosmetiikkatuotetta aiotaan myydä tai jossa yritys aikoo toimia. Tuotteen markkinointi muissa Pohjoismaissa ympäristömerkin alla on mahdollista, mikäli kussakin maassa tuotteessa käytetään kyseisen maan kielellä laadittuja etikettejä. Päätöksen markkinoiden laajentamisesta voi tehdä myös jälkikäteen, mikäli toimittaa vaadittavat dokumentit ja kopiot hakemuksesta maan toimivalle ympäristömerkkitoimistolle. Mikäli ensimmäistä hakemustaan täyttäessä ilmoittaa haluavansa laajentaa markkinointikäytön kaikkiin Pohjoismaihin, huolehtii pohjoismainen ympäristömerkintä asiakirjojen toimittamisesta kohdemaihin. Rekisteröinti kaikkiin Pohjoismaihin ei aiheuta lisäkuluja, mutta kukin rekisteröintimaa perii vuosimaksua asianomaisen maan maksu- perusteiden mukaisesti.

Yhdysvaltojen maatalousvirasto hallinnoi National Organic Program -ohjelmalla **USDA Organic** -merkittyjen tuotteiden sertifiointia. Sertifikaatti voidaan myöntää maataloustuotteille ja kosmeettisille valmisteille. Kosmeettisille valmisteille ei ole käytössä omaa merkintää, mutta markkinointiviestinnässä voidaan käyttää ohjelman merkkiä, mikäli esitetyt ehdot täytyvät. Merkki ja

USDA - United State Department of Agriculture Organic -sertifikaatti

sen kriteeristöt on luotu virheellisen ja harhaanjohtavan markkinointiviestinnän vähentämiseksi.

Kosmeettiset valmisteet voidaan kategorisoida ohjelman ”Made with organic” mukaisesti, mikäli:

- Vähintään 70 % käytetyistä raaka-aineista vesi ja suolat poisluettuna ovat luomusertifioitua.
- Maksimissaan 30 % käytetyistä ainesosista ovat ”ei luomu” aineita. Lisäksi valmisteissa käytettävät, maataloudesta peräisin olemattomien raaka-aineiden tulee löytyä kansallisesta kiellettyjen ja sallittujen ainesosien listauksesta (7 CFR § 205.605).

Pääasiassa NOP-ohjelman sertifikaatti pyrkii kitkemään harhaanjohtavaa kuluttajiin kohdistuvaa markkinointiviestintää. Sertifikaatti ei ota kantaa valmistuksen ympäristövaikutuksiin tai erittele käytettävien apuaineiden ominaisuuksia (FDA, Verkkoaineisto- Organic).

KOLMANSIEN OSAPUOLIEN MYÖNTÄMÄT SERTIFIKAATIT

Luonnonkosmetiikka-ala sisältää hyvin erilaisia tuotteita, joita yhdistää luonnollisuuden ja kasvi- raaka-aineiden sisällyttäminen tuotteeseen eri tavoin. Valmistaja voi viestiä tuotteen sisällön, pakauksen, valmistusmenetelmän tai raaka-aineiden alkuperän luonnollisuudesta sertifikaatilla, jolla pyritään rakentamaan ja ylläpitämään kuluttajien luottamusta tuotteeseen ja siten toimialaan.

Luomukosmetiikassa valtaosan raaka-aineista on oltava luomusertifioitua alkuperää, mutta osa valmisteen raaka-aineista voi olla synteettisiä hajusteita ja säilöntäaineita kuten parabeeneja.

Luomukosmetiikassa eri sertifioijien suositusten mukaan pääsääntöisesti 95 % käytetyistä kasviperäisistä raaka-aineista tulee olla luomualkuperää. Luomutuotannon tulee olla Euroopan unionin alueella luomusertifioitua, mikäli tuotetta markkinoidaan luomuna. Esimerkiksi NaTrue, CosmeBio ja COSMOS luonnonkosmetiikassa ei sen sijaan saa olla synteettisiä ainesosia tai maaöljyperäisiä raaka-aineita (Partanen 2013; Stiens 2008, 20- 24, 51).

Euroopan markkinoiden neljä tunnetuinta sertifiointijärjestöä loivat **COSMOS-standardin** tarkoituksenaan luoda yhtenäinen sertifiointimerkki kansainvälisille markkinoille.

**COSMOS
NATURAL**

BDIH (Saksan teollisuuden ja kaupan liitto)
Cosmebio & Ecocert (Euroopan ja kansainvälisesti suurin riippumaton sertifiointielin, Ranska)
ICEA (Italialainen ympäristösertifioija)
Soil Association (Iso-Britannia)

COSMOS-standardi on näiden itsenäisten järjestöjen yhteinen non-profit -yhteisö, joka on rekisteröity Belgiaan.

COSMOS-standardi on itsenäinen perustajajärjestöistä siten, että COSMOS-standardia valvoo ja hallinnoi oma päätöksentekoeelin. Sertifiointikriteeristö ottaa kantaa valmistuksessa käytettyihin raaka-aineisiin ja alkuperään sekä tuotantoprosessin ja valmistuksen eri vaiheisiin. Sertifikaatti myönnetään yritysten käyttöön, vaikka kaikki tuotteet eivät olisi luonnonkosmetiikkaa. COSMOS standardista voidaan ajatella sen olevan enemmän suurille teollisuusyrityksille suunnattu menettelyidensä puolesta.

Standardit on jaettu 11 kohtaan ja ne jakautuvat seuraavalla tavalla:

1. Standardin tavoitteet: Luomulaatuisten raaka-aineiden suosiminen ja luonnon monimuotoisuuden suojeleminen. Ympäristön kunnioittaminen ja huomioiminen tuotannon jokaisessa vaiheessa. ”Vihreän kemian- Green Chemistry” konseptin suosiminen.
2. Lainsäädäntö: Merkki kunnioittaa ja seuraa Euroopan unionin lainsäädäntöä.
3. Kriteeristön laajuus:
Raaka-aineiden alkuperä ja prosessointi
Lopputuotteen muodostaminen ja rakenne
Varastointi, valmistus ja pakkaukset
Ympäristöohjaus- suunnitelma
Pakkausmerkinnät ja viestintä
Tarkastukset, sertifiointit ja valvonta
4. Käytetyt määritelmät: käytettyjen termien ja määritelmien selitykset
5. Tuotannolliset säännöt:
Yleisen varovaisuuden periaate
Nanomateriaalien käyttö- Pääasiallisesti kielletty
Geneettisesti muokatut organismit – Kielletty
Säteilyttäminen- Gamma tai röntgen- Kielletty
Eläinkokeet- Kielletty
6. Raaka-aineiden alkuperä ja prosessointi:
Raaka-aineet on ryhmitelty viiteen osaan, joista jokaiselle on määritelty erikseen ohjesäännöt standardissa.
Vesi
Mineraalit ja mineraaleista johdetut aineet
Fyysisesti/mekaanisesti käsitelty luonnosta peräisin olevat aineet
Kemiallisesti käsitelty luonnosta peräisin olevat aineet
Muut aineet
7. Lopputuotteen koostumus: Määritellään erikseen luomu- ja luonnonkosmetiikalle.
8. Varastointi- valmistus, pakkaukset (ja pakkausmateriaalit): Varastoinnissa tulee huomioida aineiden oikeat merkintätavat turvallisuuden varmistamiseksi. Valmistusvaiheessa käytettyjen aineiden homogeenisuus, esimerkiksi luomuraaka-aineiden sekoittuminen muiden kanssa on estettävä. Pakkauksien kohdalla tulee mm. minimoida käytettävien pakkausmateriaa-

lien käyttö sekä huomioida pakkausmateriaalien ympäristövaikutukset. Mikäli kosmeettisissa valmisteissa käytetään kangasta tai kuituja, tulee huomioida niiden luomuvaatimukset. Luomukosmetiikka hyväksyy ainoastaan 100 % luomukuidun.

9. Ympäristöllinen ohjaus: Hakijalla tulee olla suunniteltu ohjelma tuotteen koko elinkaaren ympäristövaikutusten hallintaa varten.
10. Pakkausmerkinnät: Merkinnät eivät saa missään vaiheessa olla harhaanjohtavia. Luomu- ja luonnonkosmetiikan valmisteille on omat ohjeet koskien pakkausmerkintöjä ja markkinointiviestintää.
11. Tarkastukset, sertifiointit ja valvonta: Luomulaatuisten raaka-aineiden käyttö vaatii todistukset raaka-aineiden alkuperästä. Nämä tiedot on oltava saatavilla ja lähetettävä hakuprosessin alussa. Hakijan/jäsenen tulee sitoutua vuosittaiseen tarkastukseen ja luovuttamaan tietoja valmisteista pyydettyä ja ilmoitettava viipymättä mahdollisista muutoksista.

Huomioitavaa on, että standardin mukaan ainoastaan kemiallisesti ja mekaanisesti käsitelty raaka-aineet voidaan sertifioida luomuksi. Alkoholi ja fermentoinnin sivutuotteet huomioidaan kriteeristössä kemiallisesti käsitellyiksi aineiksi.

Standardi sertifioi valmisteet joko luomusertificaattiin tai luonnonkosmetiikan sertifikaattiin. (COSMOS Standard 2.0, 2013). Cosmos standardin haku prosessi alkaa hakukaavakkeen täytöllä.

ECOCERT – COSMEBIO ECO JA COSMEBIO BIO

Ecocert on ranskalainen monikansallinen sertifioija, joka perustettiin vuonna 1991 kuluttajia ohjaamaan ja tiedottamaan tarkoitukseen. Merkki on osa yllä esiteltyä COSMOS- standardia, ja sen kosmetiikkaa koskeva sertifiointi on linjassa COSMOKSEN kanssa. Merkki toimii Kolumbiassa, Kanadassa, Japanissa, Portugalissa, Saksassa, Etelä-Afrikassa, Romaniassa, Kiinassa, Brasiliassa, Madagascarilla, Marokossa, Serbiassa, Tunisiassa, Turkissa, Meksikossa, Perussa, Etelä-Koreassa ja Yhdysvalloissa. Merkki toimii yhteistyössä saksalaisen BDHI:n, italialaisen ICEA/AIAB:in ja Iso-Britannian Soil Associationin kanssa.

Ecocert-merkin alla toimii erilaisia kestäväään tuotantoon ja elämäntapaan keskittyneitä jaostoja. Merkki myöntää sertifikaatin tekstiileille riippuen

niiden tuotantotavasta ja vaikutuksesta ympäristöön sekä luomu-raaka-aineiden käytöstä. Lisäksi merkki sertifioi pesuaineita ja kodin tuoksujä, sekä määrittelee vastuullisuusohjelmia yrityksille. Ecocertilla on luomumaatalousohjelma, jolla se sertifioi alkutuotantoa.

Ecocert-merkin kaksi kosmetiikkaan keskittyntä sertifikaattia ovat **Cosmebio ECO** ja **Cosmebio BIO**, joista jälkimmäinen on enemmän keskittynyt luomulaatuisten raaka-aineiden suosimiseen. Molemmat merkeistä ovat ekologisista ja ovat määriteltävissä luonnonkosmetiikaksi. Merkki kieltää erikseen synteettisten raaka-aineiden käytön valmisteissa omassa listauksessaan. Esimerkiksi synteettiset väri-, säilöntä- ja tuoksuraaka-aineet ovat kiellettyjä. Merkki kieltää myös maaöljypohjaisten raaka-aineiden käytön.

Cosmebio ECO:

- Luonnollisia raaka-aineita vähintään 95 %
- Vähintään 50 % kasviraaka-aineista oltava luomua, vähintään 5 % raaka-aineista oltava luomua
- Enintään 5 % synteettisiä raaka-aineita

Cosmebio BIO:

- Luonnollisia raaka-aineita vähintään 95 %
- Vähintään 95 % kasviraaka-aineista oltava luomua, vähintään 10 % kokonaisraaka-aineista oltava luomua
- Enintään 5 % synteettisiä raaka-aineita

Prosessi alkaa yhteydenotolla Ecocertin nettisivuilla. Hakijalle lähetetään sertifiointin viimeisin standardisointi, mahdollisesti esikyselylomake ja itse hakukaavakkeet. Lisäksi hakija saa kirjalliset ohjeet hakuprosessin läpivientiin. Hakukaavakkeet tulee lähettää täytettyinä takaisin. Kaavakkeilla varmistetaan, että hakija on sitoutunut prosessiin ja tutustunut sertifikaatin toimintaperiaatteisiin.

Esteenä prosessin etenemiseen voivat olla aikaisemmat vaikeudet sertifioivan tahon kanssa tai puutteellinen henkilöstörakenne, joka vaikeuttaa sertifiointin valvontaa ja/tai läpivientiä.

Hakemuksen perusteella Ecocert tekee esityksen hakijan valmisteen/yrityksen tuotteiden sertifiointista. Tämä esitys sisältää arvioinnin ja tutkimuksen asiakirjat sekä suunnitelman tehtävistä tarkastuksista paikan päällä. Viimeiseksi hakija saa lopullisen selonteon tarkastuksista ja päätöksen sertifiointista.

Hyväksymistilanteessa hakijalle lähetetään seuraavat dokumentit:

- Ecocert- sertifikaatin määräykset ja ehdot
- Selvitys sertifiointiprosessista
- Luomu- ja luonnonkosmetiikan säännöstö
- Sertifikaatin säännöt ja määräykset
- Esitys hakijan sertifiointista

Sopimus astuu voimaan, kun se palautetaan lähettäjälle allekirjoitettuna. Allekirjoittamalla sopimuksen hakija sitoutuu Ecocertin määrittämiin ehtoihin ja käytänteisiin sekä sertifikaatin asettamiin ehtoihin.

Prosessiin kuuluu olennaisena osana paikan päällä suoritettava arviointi, jossa Ecocertin edustaja tarkastaa hakijan tuotantotilat ja valmisteet. Tarkastuskäyntiä varten Ecocert lähettää kaavakkeet, joiden täyttämällä valmistaja valmistautuu tarkastuskäyntiin. Tarkastuskäynti määritetään hakemuksen käsittelyn jälkeen.

Esimerkiksi käytetyt ainesosat, yhdisteet ja valmisteet, pakkaukset ja käytetyt puhdistusaineet ja viestinnälliset dokumentit tulee lähettää valvovalle taholle ennen paikan päällä tapahtuvaa tarkastusta. Hakijalle lähetetään tarkastussuunnitelma noin 10 päivää ennen tarkastusta. Lisäksi muistutetaan pitämään kaavakkeet ja dokumentit saatavilla tarkastuksen aikana. Tarkastuksen päämääränä on varmistaa, että tuotantoprosessi valmistuksesta pakkaukseen on asetettujen kriteerien mukainen. Käynti alkaa yhteistapaamisesta, jossa käydään läpi tarkastuksen periaatteet ja tavoitteet. Tapaamisen jälkeen analysoidaan ja arvioidaan ennalta määrättyt tiedot ja dokumentaatio. Tämän jälkeen arvioija haastattelee työntekijöitä ja päättää tarkastuksen yhteenvedoon. Yhteenvedossa esitetään mahdolliset muutokset, jotka tulee tehdä prosessin loppuun viemiseksi. Muutoksista tehdään selvitykset, ja harkinnanvaraisesti ne johtavat uuteen tarkastuskäyntiin, täydentävään aineiston keruuseen tai näytteenottoihin ja analyysiin.

Mahdolliset epäjohtonmukaisuudet tai rikkeet luokitellaan vähäpätöisiksi (minor) tai pakottaviksi (major). Vähäpätöiset rikkeet kuvaavat tilannetta, jossa analyysi ja arviointi tuotannosta ja prosessista vastaa pääpiirteittäin kriteeristöä, mutta pienimuotoiset muutokset katsotaan tarpeellisiksi. Pakottavissa rikkeissä tuote tai tuotantotapa johtaa kuluttajia harhaan eikä vastaa annettua kriteeristöä. Vähäpätöisten rikkeiden tapauksessa prosessia voidaan jatkaa asetettavien ehtojen alaisena. Pakottava rike voi vaatia prosessin uudelleen aloittamisen tai johtaa sen lopettamiseen kokonaan, jolloin prosessi tulee aloittaa kokonaan alusta.

Kun myöntävä päätös sertifioinnista on tehty ja mahdolliset muutokset valmiita, hakija saa todistukset sertifioinnista. Todistuksesta käyvät ilmi Ecocert Greenlife:n toimijan osoite ja päätöksen myöntämisen päivämäärä ja jakso, jolle sertifikaatti on myönnetty. Lisäksi esille tulevat sertifioitun yrityksen ja sertifikaatin hakijan nimi ja yhteystiedot sekä listaus valmisteista ja/tai sertifioituista prosesseista, jotka on sertifioitu.

Hyväksymisajankohdasta lähtien sertifikaatti on jatkuva eikä sitä tarvitse uusia vuosittain. Ecocert kerää tietoja yrityksestä/toiminnasta ja lähettää vuosittaisen maksun automaattisesti. Seurantaan sisältyvät tarkastuskäynnit, aineistojen analysointi ja kerääminen sekä vuosittainen seurantasuunnitelma.

Huomionarvoista on, että sertifointiprosessi on määritelty verrattain yksilöllisesti ja toimijakohtaisesti. Seurantasuunnitelma räätälöidään tuotantosunnasta, prosesseista ja edelliskausien tuloksista riippuen. Näinollen kulurakenne rakentuu yksilöllisesti ja toimijakohtaisesti. (Ecocert, EN 26/2/2016).

Esimerkkejä sertifikaattimerkeistä.

NATRUE

NATRUE-tuotteiden tulee täyttää Euroopan unionin lainsäädännön kosmeettisia valmisteita koskevat vaatimukset. Lisäksi synteettisten väriaineiden ja hajusteiden, maaöljypohjaisten raaka-aineiden, silikonin tai siitä johdettujen valmisteiden, geenimanipuloidujen tai säteilevien ainesosien käyttö on

kielletty. Kemiallisesti käsittelemättömien ainesosien, tässä luonnollisten raaka-aineiden, määrä on oltava tuotteessa pääasiallisena raaka-aineena. NaTrue erottelee viherpesutoimijat eikä myönnä sertifiointeja kokonaisille yrityksille yksittäisten tuotteiden perusteella. Sertifioinnin ehtona on, että valmistajan tuotteista 75 % vastaa kriteeristön vaatimuksiin

Raaka-aineet on jaoteltu prosessoinnin mukaan kolmeen kategoriaan:

- **Luonnollisia raaka-aineita** on käytettävä valmisteissa sellaisenaan, mekaanisesti tai fermentoimalla käsiteltyinä.
- **Luonnollisista aineista johdettuja yhdisteitä** on sallittua käyttää luonnollisten raaka-aineiden kemiallisten reaktioiden tuloksena
- **Luonnollisen kaltaiset yhdisteet** ovat laboratoriossa aikaansaatuja yhdisteitä tai valmisteita, jotka ovat löydettävissä luonnosta, mutta jotka luodaan laboratorio-olosuhteissa turvallisuussyistä. Esimerkiksi pigmentit tai mineraalit, jotka esiintyvät myös luonnossa.

Sertifioinnit ovat puolestaan jaoteltu kolmeen kategoriaan raaka-ainesisällön mukaan:

- **Natural Cosmetics** - Natrue sertifioinnin pääasiallinen kriteeri
- **Natural cosmetics with organic portion** – 75 % käytetyistä luonnollisista ainesosista on oltava kontrolloitua luomutuotantoa tai kontrolloitua, villiä alkuperää
- **Organic cosmetics** – 95 % käytetyistä luonnollisista ainesosista oltava kontrolloitua luomu/villiä alkuperää. Lisäksi luonnollisista raaka-aineista johdettujen ainesosien määrän on oltava vähäisempi.

Vaatimustasot luonnollisten raaka-aineiden suhteen on jaoteltu kategorioittain riippuen tuotteesta. Esimerkiksi saippuassa vaatimusmäärä on 1 %, kun taas vedettömien/öljyttömien kasvojenhoitotuotteiden kohdalla 90 %. Vastaavasti luonnollisista raaka-aineista johdettujen aineiden käyttö on rajoitettu prosentuaalisesti siten, että saippuassa niitä sallitaan suuremmat määrät kuin kasvojenhoitotuotteissa. Esimerkiksi kasvovesissä luonnonraaka-aineiden minimimäärä on 0,1 % johtuen siitä, ettei vettä sisällytetä luonnollisiin raaka-aineisiin sen nostaessa muussa tapauksessa luonnollisten raaka-aineiden osuuden harhaanjohtavan suureksi.

HOLISTISET SERTIFIOINNIT

Erilaiset sertifioinnit pyrkivät viestimään kuluttajille visuaalisesti ja nopeasti tuotteen tuotannosta ja käytettyjen raaka-aineiden ominaisuuksista. Kosmetiikka toimialana jakautuu demografisesti laajalle, ja eri markkinat arvostavat erityyppisiä tuotteita. Kulttuuriset erot, kulutustottumukset ja valmisteissa käytetyt raaka-aineet vaihtelevat suuresti. Holistiseksi sertifikaateiksi voidaan ajatella kutsuttavan sellaisia sertifikaatteja, jotka ovat osa tietynlaiseksi määriteltäviä elämäntapaa ja tukevat sitä. Pelkkä ympäristöystävällisyys ei ole sertifiointien määrittävä tekijä, vaikka monilla on ympäristön suojelua siivuvia käytänteitä tai arvoja tuotannossaan.

Halal-kosmetiikka on esimerkki holistisesti sertifioidusta kosmetiikasta, jolla kosmetikkayrittäjät pyrkivät tavoittamaan laajalle levinnyttä muslimiväestöä.

Halal-kosmetiikka pyrkii olemaan mahdollisimman luonnollista ja tuotteiden markkinointi nojaa luonnollisten raaka-aineiden suureen määrään. Halal (sallittu) kosmetiikassa ei käytetä muslimeille kiellettyjä (Haram) tai epämieluisia (makruh) raaka-aineita missään tuotannon vaiheessa. Esimerkiksi veri-, koira- tai sikaperäiset raaka-aineet ja alkoholi ovat kiellettyjä. Mitkään käytetyt materiaalit eivät saa olla ihmisille haitallisia missään määrin, mikä sulkee tuotannon ulkopuolelle pakkausmateriaaleja, kemikaaleja ja säilöntäaineita.

Yhdistyneiden Arabiemiraattien Sääntelyvirasto (vapaa käännös Emirates Authority for Standardisation and Metrology) on luonut yhtenäiset säädökset halal-kosmetiikalle ja -hajusteille. Sertifikaatti on luotu pääasiassa Emiraattien markkinoille, mutta toimii viraston mukaan mallina myös muille muslimimailla.

Kosher-kosmetiikka

Kosher-sertifiointi toimii juutalaisten kuluttajien apuna viestien tuotteista ja valmisteista jotka ovat turvallisia ja noudattavat uskonnon ohjeita. Nostatusaineiden käyttö "Pesach" juhlapyhän aikaan on kiellettyä, ja tämä ohje koskee myös kosmeettisia valmisteita amerikkalaisen sertifioija K-Starin mukaan. Pesach-pyhän aikana käytettävät, kosher-merkityt kosmeettiset valmisteet eivät sisällä kiellettyjä aineita ja ovat pääsääntöisesti suun alueella käytettävää kosmetiikkaa kuten huulipunat ja -voiteet.

K-star on Yhdysvaltojen Baltimoressa toimiva kansainvälinen sertifioija, joka myöntää Kosher merkkejä erilaisille kulutushyödykkeille. K-star on luonut ohjesäädökset kosmeettisten valmisteiden käyttöön. Esimerkiksi eri värien tai sertifioitujen valmisteiden sekoittaminen ei-sertifioitujen kanssa on kiellettyä, mikä on ominainen piirre juutalaisten uskonnollisten ohjeistusten keskuudessa.

VEGAN- VEGAANINEN KOSMETIIKKA - CRUELTY FREE - LEAPING BUNNY

Holistisiin sertifiointeihin kuuluvat myös vegaaninen kosmetiikka sertifiointeineen sekä sertifioinnit, jotka ilmoittavat eläinkokeiden vastustamisesta. Tuoteryhmät puhuttelevat hyvin läheisesti samaa kuluttajasegmenttiä, vaikka ovat erillään toimivia järjestelmiä.

Vegaaninen kosmetiikka ei missään kohtaa valmistuksessaan tai missään valmisteissaan hyväksy eläinperäisiä raaka-aineita tai niistä johdettuja ainesosia. Vegaanisissa tuotteissa ei myöskään saa käyttää sellaisten GMO (genetically modified organisms) kasvien osia, joiden muokkauksessa on käytetty eläinten geenejä tai niistä johdettuja osia. Vegan Society vastustaa eläimillä tehtäviä kokeita ja eläinperäisten raaka-aineiden käyttöä. Tavaramerkki on kansainvälinen ja helposti tunnistettavissa, mistä johtuen järjestö tekee avoimesti yhteistyötä eri yritysten kanssa konsultoiden näitä muuttamaan tuotantoaan vegaaniseksi.

Kuluttajien suhtautuminen eläinperäisiin vaihtelee suuresti, mistä johtuen vegaanisista valmisteista myyvät yritykset ilmaisevat selkeästi, mikäli tuot-

teessa on käytetty esimerkiksi mehiläisvahaa, hunajaa, silkkiaminohappoja tai helmistä uutettuja pigmenttejä, jotka osa kuluttajista luokittelee eläinperäisiksi raaka-aineiksi. (Animalia, kosmetiikka-tuotteiden vegaanisuus)

Eläinten oikeuksien puolesta perustetut järjestöt perustivat **Leaping Bunny** -merkin yhtenäistääkseen alalla toimivien kosmetiikkayritysten käytänteitä ja selkeyttääkseen kuluttajille suunnattua viestiä. Monet kosmetiikka-alan yritykset olivat omaksuneet omia näkemyksiään eläintestauksesta mistä johtuen järjestöt pyrkivät yhdessä luomaan kansainvälisen kriteeristön alalla toimiville yrityksille ja kuluttajille. Suomessa Animalia on sitoutunut merkin toimintaperiaatteisiin ja on organisaation virallinen yhteistyökumppani.

Eläinkokeita vastustavat toimijat ovat pääasiallisesti lähtöisin Pohjois-Amerikasta. Euroopan unionin alueella eläinkokeet ja eläinkokein valmistetut aineet ovat olleet kiellettyjä kosmetiikassa vuodesta 2013. Leaping Bunny -ohjelma aloitettiin eläinkokeiden vastustuksen noustua suurten masojen ostoskäyttäytymistä määrittäväksi trendiksi. Kirjava joukko valmistajia loi omia standardejaan eivätkä kuluttajat voineet olla varmoja käytänteiden oikeellisuudesta. Kahdeksan eläinten oikeuksia puolustavaa tahoa yhdistyi vuonna 1996 luoden oman standardinsa, joka on vakiintunut tunnetuksi tavaramerkiksi.

SERTIFIKAATTIEN KUSTANNUKSET

Erilaiset sertifikaatit tarjoavat merkillään markkinointiaineistoa yrityksille. Ne ovat maksullisia ja pääasiallisesti sidottuja kunkin sertifioitun valmisteen vuosittaiseen liikevaihtoon. Merkit veloitavat hakemuksen käsittelystä ja ensimmäisestä tarkastuksesta, minkä jälkeen sopimuksen mukaisen osuuden valmisteen tai tuotteen kulloisenkin vuoden liikevaihdosta. Uusia maksuja voi syntyä, mikäli merkkiä halutaan laajentaa tai valmisteen koostumus muuttuu. Lisäksi sopimuksenmukaiset vuosittaiset tai harvemmat tarkastukset (auditoinnit) aiheuttavat lisäkustannuksia. Oheisessa taulukossa on eritelty markkinoilla toimivien yleisimpien sertifioijien kustannusrakennetta. On tärkeää huomata, että hakemukset voivat olla merkistä ja halutusta valmisteesta riippuen työläisiä ja aiheuttavat lisäkustannuksia esimerkiksi laboratoriotyön muodossa.

	Aloituskustannus	Vuosittainen kustannus	Laajennus	Auditointi	Muuta
Euroopan ympäristömerkki	200–750 € kehittyvien maiden maksu max. 500 €, mikroyritykset max. 350 €	480–3020 €	100 €	Suurimmaksi osaksi EU-maissa ei kustannuksia, osassa 1000 € kiinteitä maksu.	Ympäristömerkin kustannukset ja kategoriat vaihtelevat jonkin verran maiden välillä.
Joutsenmerkki	Ensimmäinen hakemus 2000 €, uusintahakemus 1000 €	0,3 % vuosittaisesta liikevaihdesta. Minimi tuotteilla 1500 €/vuosi, palveluilla 1000 €/vuosi	0–1000 riippuen muutoksesta/laajennuksen suuruudesta	Euroopan sisäiset (Pohjoismaiden ulkopuoliset) 500 €, ulkopuoliset 1500 €	Maksimimaksu kaikilla tuoteryhmillä on 34000 €/vuosi, mikäli useita tuotteita vuosittainen maksimi on 68000 €
COSMOS/ECOCERT	Mahdollisten tarvittavien tutkimusten ja aineistojen keruun kustannukset	Osuus liikevaihdesta, ei ilmoitettu	Auditoinnin kustannus, mahdollisesti liittymismaksu	Oletettavasti ainakin matkat ja majoitus. Lisäksi muita maksuja.	Ecocert ei anna tietoa sertifiointin kustannuksista etukäteen. Kustannukset räätälöidään kullekin yritykselle tapauskohtaisesti.
Natru	600 € (mikroyritykset 350)	15 % vuosittaisesta sertifioitujen tuotteen myynnistä (max. 25000, min. 500 €)	115 €/h, lisäksi matkat ja majoitus	Matkat ja majoituskustannukset	Erlaisia alennuksia, haettavissa myös palveluille ja majoituspalveluille.
Vegan	Ei ilmoitettu. Käsitteilyn nopeutus 75 \$	150–3000 \$ per tuote, riippuen liikevaihdesta	Myönnetään ainoastaan yksittäisille tuotteille, ei laajennusta	Ei palkan päällä tapahtuvaa auditointia	Sertifioi ainoastaan yksittäisiä valmisteita
Halal	Yrityksen koosta riippuen	Yrityksen koosta riippuen			Maksut määritellään yksilöllisesti, useita toimijoita.

KATSAUS MARKKINOIHIN

Suomessa luonnonkosmetiikka-alan etujärjestönä toimii Pro Luonnonkosmetiikka Ry. Yhdistys tarjoaa erilaisia palveluita alan yrityksille ja aiheesta kiinnostuneille räätälöidysti ja luentopakettien muodossa. Yhdistyksen yritysjäseniä on 27, joista osa on ulkomaisia tunnettuja valmistajia. Jäsenille tarjotaan muun muassa näkyvyyttä ja pääsyä yhdistyksen materiaaleihin. Suomalaisista valmistajista Dermosil-yrityksen luonnonkosmetiikkasarjalla on ECOCERT- luomu-luonnonkosmetiikan sertifiointi.

Kansainvälisesti luonnonkosmetiikka ja luomukosmetiikka ovat merkittäviä segmenttejä kosmetiikka- ja kauneusalalla. Kuluttajien kiinnostus päivittäisten hyödykkeiden kestävyyttä ja ekologisuutta kohtaan on kasvanut huomattavasti samoin kuin kiinnostus luomuruokaa kohtaan. Luonnonkosmetiikan markkina-arvoksi arvioidaan vuoteen 2018 mennessä yli 18 miljardia euroa (mm. Cosmetic Design Europe, verkkosivusto). Vuonna 2014 kosmetiikan markkina kasvoi 0,5 % 72,5 miljardiin euroon. Euroopan markkina on maailman suurin, seuraavana Yhdysvallat ja Kiina merkittävimpinä alueina. Euroopan markkinoiden vertailulukuihin on laskettu mukaan Norja ja Sveitsi yhteisten kauppasopimusten ja harmonisoidun lainsäädännön vuoksi. Euroopan maista Saksa, Ranska, Iso-Britannia ja Italia ovat ylivoimaisesti suurimpia alan toimijoita. Viennin osalta Ranska ohittaa Saksan, joka johtaa markkinoita kokonsa puolesta. Vuositaisen viennin arvo on Euroopassa 16,3 miljardia euroa.

Eurooppalainen kosmetiikkaosaaminen, tiukka lainsäädäntö ja tunnetut merkit ovat tärkeitä vientiartikkeleita kansainvälisillä markkinoilla. Esimerkiksi Kiinan suuret (36 miljardia euroa) markkinat vetävät Eurooppalaisia kosmetiikkavalmisteita jatkuvasti enemmän (Cosmetics Annual Report, European Union, 2014).

Nousevana trendinä luonnonmukaisuuden ja ekologisuuden ohella on noussut kauneudenhoidon kokonaisvaltaisuus elämäntapana. Kauneus on osa tervettä elämäntapaa, joka näkyy myös apteekkikosmetiikan suosiona. Puhtaus ja laadukkaat raaka-aineet ovat kuluttajille tärkeitä arvoja ympäristöllisten kysymysten ohella. Tuotteissa ei saa olla

liiallisia määriä kemikaaleja, ja hajusteettomuus toimii valttina sitä mukaa kun iho-ongelmat ja allergiat lisääntyvät (mm. Kauppalehti 2.12.2015).

Perinteisen ja luonnonmukaisen kosmetiikan valinnassa vaikuttavat kuitenkin käytännön kysymykset arvojen ohella. Tuotteiden laadulliset kysymykset, toimivuus ja käytettävyyys ovat merkittäviä tekijöitä valmisteita valittaessa. Osa kuluttajista vaihtaisi mielellään luonnonmukaisempiin valmisteisiin, jos ne ominaisuuksiltaan vastaisivat synteettisiä tai perinteisiä vastaavia tuotteita. Luonnonkosmetiikalta vaaditaan samanlaista tehoa ja tulosta kuin perinteiseltä kosmetiikalta. Monet kansainvälisesti suositut ja tunnetut merkit ovatkin vain osin luonnonkosmetiikkaa ja harvemmin sertifioituja. Näiden merkkien kohdalla ekologisuus ja luonnolliset raaka-aineet tuodaan selkeästi esille, ja esimerkiksi pakkausten kierrätettävyyys ja uudelleen täyttö tai palauttaminen kiertoon ovat osa yrityksen imagoa. Suositujen valmistajien ainesosaluettelot ovat lyhyitä ja sisällöstä tiedotetaan mahdollisimman avoimesti. Tiedostavat ja aiheesta kiinnostuneet kuluttajat ovat löytäneet merkit julkisuuden henkilöiden, sosiaalisen median kanssa tehtyjen yhteistyöhankkeiden ja erilaisten muotilehtien ”vuoden tuote” -listauksen kautta. Esimerkkejä sertifioimattomista, mutta tunnetuista luonnosta inspiroituneen kosmetiikan valmistajista ovat muun muassa Kjaer Weis, RMS-Beauty, Skin&Tonic, Neal’s Yard &Remedies, Kypris, Winter’s Daughter, True organic of Sweden

Yhteistä merkeille on ”eko-luksus” -brändi, tuotteet ovat keskimääräistä arkikosmetiikkaa kallempia ja holistisia lifestyle-merkkejä. Eko-luksuksessa voidaan nähdä yhdistyvän apteekkikosmetiikka luonnonmukaisiin raaka-aineisiin. Näissä ja vastaavissa tunnetuissa luonnonkosmetiikan valmistajissa yhdistyy ”best of both worlds” -ajattelu, jossa pyritään luomaan toimivia ja laadukkaita valmisteita mahdollisimman ekologisesti (mm. Kauppalehti, 2.12.2015, Anna-lehti 12.11.2014, mainittu jen yritysten kotisivut).

Elämäntapa-ajattelu näkyy luonnonkosmetiikassa vahvasti. Tuotteiden lisäksi kuluttajalle tarjotaan kokonaisvaltaista kokemusta pelkän kosmetiikan ostamisen sijaan. Kemikalit ja kosmeettisiin

valmisteisiin erikoistuneet kaupat ja osastot ovat kuluttajille tuttuja paikkoja. Luonnonkosmetiikkaan ja ekologisiin vaihtoehtoihin keskittyneet ”kemikalit” koetaan kuluttajille mieluisiksi paikoiksi tutustua uusiin valmisteisiin. Asiantunteva palvelu ja tutustuttaminen tuotteisiin helpottavat ostopäätöksen tekemistä ja uusien tuotteiden kokeilua. ”Eko-luksus” ja elämäntapa-ajattelu ovat vieneet luonnonkosmetiikkaa kauas kotona tehdyistä voiteista ja hippileimasta, jolloin alan voi nähdä palvelevan suurempia asiakaskuntia ja siten tarjoavan massoille parempia vaihtoehtoja (New York Times, 2016).

LUOMU-KERUUALUEET, RAAKA-AINEIDEN SERTIFIOINTI

Sertifioinnit ovat tuttu ja yleisesti hyväksytty malli viestiä kuluttajille yrityksen sitoutumista erilaisiin kriteereihin. Kasvava osa uusista kosmetiikan alan yrityksistä toimii markkinoilla ilman tunnettuja sertifikaatteja menestyksekkäästi. Vaikuttaakin siltä, etteivät kuluttajat välttämättä vaadi sertifiointia ostopäätöksen tueksi. Arkikosmetiikassa ja pesuaineissa tutut ympäristösertifikaatit voivat olla ostopäätöksiä ohjaavia ajureita, mutta meikit ja vastaavat kaunistautumisvalmisteet ovat erilaisessa asemassa. Monet luonnonkosmetiikkaan tai ekologiseen kosmetiikkaan itsensä identifioivat valmistajat viestivät sivuillaan avoimesti käyttämistään raaka-aineista ja apuaineista. Raaka-aineiden alkuperä ja luomulaatuisuus tuodaan selkeästi esille sekä nettisivuilla että pakkauksissa. Luomu (organic) ja ”raaka” (raw) ovat kuluttajille tutustutettuja termejä, jotka viestivät samoja asioita, kun sertifikaattien voisi ajatella viestivän.

Raaka-aineiden puhtaus ja jäljitettävyys ovat ehdottomia kilpailuetuja kosmetiikan valmistuksessa. Esimerkiksi pienemmille yrittäjille maksulliset sertifikaatit voivat muodostua ylitsepääsmättömäksi kustannukseksi, jolloin yksittäisiin laadukkaisiin raaka-aineisiin nojaava markkinointi

ja selkokiehiset ainesosaluettelot voivat kantaa pitkälle.

Luonnonkosmetiikassa käytettävät raaka-aineet voidaan kerätä Suomessa luomulaatuisena sertifioituilta luonnonalueilta (Neuvoston asetus EY 834/2007). Luonnonalueilta, metsistä tai niityiltä voi jokamiehenoikeuksien nojalla kerätä marjoja, yrttejä tai muita kasveja kasvilajien pysyvyyttä vaarantamatta. Huomioitava on, että esimerkiksi pakurin ja pihkan keruuseen, sekä laajamittaiseen keruuseen tarvitaan kuitenkin maanomistajan lupa. ELY-keskuksen luomuvälvontaviranomainen myöntää luomukeruualueiden sertifikaatit, ja järjestelmään voivat liittyä maa- ja metsätilat yhdessä tai yksin. Lisäksi esimerkiksi kolmannet tahot voivat liittyä järjestelmään. Keruualueen luomustatus tulee selvittää, minkä jälkeen he voivat myydä karttatiedot aluetta hyödyntäville toimijoille, joille luomustatuksen sertifiointin myöntää elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Kerääjä itse ei voi liittyä luomuvälvontaan, vaan raaka-aineita ostava yritys luovuttaa kerääjälle karttatiedot keruuta varten. ELY-keskus valvoo keruualueiden selvitysprosessia ensikädessä.

Suomen luomuvälvontajärjestelmä on luotu elintarvikkeiden valvontaa varten, mutta on sovellettavissa kosmetiikassa käytettäviin raaka-aineisiin. Järjestelmä tunnistaa tuotteen koko tuotantoketjun raaka-aineeseen saakka, mikä on nykykuluttajalle usein ostopäätöstä ohjaavaa tietoa (Pro Luomu, 2.12.2013, EY 834/2007, Luomuinstituutti 20.11.2014).

Raaka-aineen keruu voi tarjota uutta tulonmuodostusta maaseudun ja maakuntien yrityksille. Raaka-aineiden keruussa omiin tarpeisiin voi miettiä mahdollisesti tuotannon laajentamista tai yhteistyötä muiden alan yritysten kanssa. Ostavat yritykset arvostavat luotettavia toimitusketjuja, selkeitä materiaaleja kyseisestä raaka-aineesta, helppoutta ja mahdollisuutta vaikuttaa ostettavaan määrään. Suuremmat toimijat toivovat usein keskittämistä, jolloin yhteistyöllä toimijat voivat tarjota monia palveluita yhden kanavan kautta.

LÄHTEET

LAINSÄÄDÄNTÖ JA SÄÄNTELY, KOSMETIIKKA JA MÄÄRITYKSET

Euroopan unionin direktiivi kosmeettisista valmis-
teista: (EY) N:o 1223/2009 - <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:342:0059:0209:fi:PDF>
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=URISERV:co0013&from=FI>

Sosiaali- ja terveysministeriö, verkkoaineisto:
<http://stm.fi/kemikaalivalvonta/kosmetiikka>
Turvallisuusselvitystä koskevat ohjeet, Liite I
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), kosme-
tiikkalainsäädäntö, keskeiset:
http://www.tukes.fi/Tiedostot/Kuluttajaturvallisuus/kosmetiikka-asetuksen_muutokset_tiivistelma2013.pdf

Euroopan unionin hyvän tuotantotavan ohjeet,
Good Manufacturing Practice, GMP- Annex
9 http://ec.europa.eu/health/files/eudralex/vol-4/pdfs-en/anx09_en.pdf

Tanskan Luonnonvara- ja elintarvikeministeriö,
Survey of Chemical Compounds in Cosmetic
Products, survey 11, 2002, <http://eng.mst.dk/media/mst/67490/Survey%20no.%2011-UK.pdf>, Fact Sheet- Labelling of Cosmetics, <http://eng.mst.dk/topics/chemicals/legislation-on-chemicals/fact-sheets/fact-sheet-labelling-of-cosmetics/>

FDA, Federal Food and Drug Administration,
<http://www.fda.gov/RegulatoryInformation/Legislation/FederalFoodDrugandCosmeticActFDCA/default.htm>,
<http://www.fda.gov/Cosmetics/Labeling/Claims/ucm203078.htm>

FIMEA - Suomen lääkeluettelon rohdosliite,
https://www.fimea.fi/documents/160140/990701/30283_LIITE-2-luonnos-laakeluettelo-2016-versio-2015-10-16.pdf/a97255b7-18a8-4777-bf83-16d5aa00f428

CNP - Cosmetic Notification Portal,
<http://ec.europa.eu/growth/sectors/cosmetics/cnp/>

CNP - Ohjeet tietokannan käyttöön, <https://webgate.ec.europa.eu/cnp/public/tutorial.cfm>

Teknokemia, http://www.teknokemia.fi/document/1/116/b200b54/Tuotteiden_turvallisuus_on_kosmetiikan_kulmakivi.pdf

Luonnontuotteet hyvinvointi- ja kosmetiikka-alalla (Ruralia 130), <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja130.pdf>

Birgitta Partanen 2013. Luonnosta kauneutta - Luonnontuotteiden hyödyntämiseen liittyvät osaamistarpeet kauneudenhoitoalalla. Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti, Raportteja 103. 53 s. 2013. <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja103.pdf>

Nykänen 2008, <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38523/stadia-1209988815-o.pdf>

SERTIFIKAATIT

ECOCERT, <http://www.ecocert.com/sites/default/files/u3/Ecocert-Standard.pdf>, <http://www.ecocert.com/sites/default/files/u3/COSMOS-certification-process.pdf>

ECOCERT, Merkin käyttö <http://www.ecocert.com/sites/default/files/u3/Ecocert-Standard.pdf>

Joutsenmerkki, kustannukset <http://joutsenmerkki.fi/wp-content/uploads/2014/02/Joutsenmerkin-maksut-Suomessa-20141.pdf>

Joutsenmerkki, kriteerihdotukset, <http://joutsenmerkki.fi/wp-content/uploads/2016/01/Lausuntokirje.pdf>

Joutsenmerkki, kriteeristö <http://joutsenmerkki.fi/tuotteet-palvelut/kriteerit-sivu/>

Euroopan ympäristömerkki, kustannukset <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/documents/eu-ecolabel-fees.pdf>

Euroopan ympäristömerkki, <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html>

Euroopan ympäristömerkki, kotisivut suomeksi, <http://eu-ymparistomerkki.fi/yrityksille/>

Natrue, kriteeristö, http://www.natrue.org/fileadmin/natrue/downloads/Criteria_2.8/NATRUE-Label_Requirements_V2-8_EN.pdf

- Leaping Bunny, <http://www.leapingbunny.org/about/the-standard>
- Vegan, standardit, <https://www.vegansociety.com/your-business/vegan-trademark-standards>
- Vegan, kustannukset ja prosessi, [http://vegan.org/vegan-certifications/](http://vegan.org/vegan-certifications/certification-process/), <http://vegan.org/vegan-certifications/>
- Halal-kosmetiikka, <http://www.refinery29.com/halal-beauty-industry-certification>, <https://www.businessoffashion.com/articles/intelligence/can-halal-cosmetics-outgrow-their-niche>
<http://www.halalexpo.europa.com/why-beauty-brands-should-consider-halal-cosmetics/>
- Halal-sertifiointi prosessi, <http://www.halal-europe.com/index.php/en/zertifizierungen-a-consulting/certification-process/conditions-for-issuing-a-certificate>
<http://www.tmf.net/halal-certification/halal-certification-process>
- MARKKINAT**
- Animalia, kosmetiikkatuotteiden vegaanisuus, <http://animalia.fi/kosmetiikkalista/kosmetiikkatuotteiden-vegaanisuus/> Cosmetics annual report, European Union, 2014, <https://www.cosmeticseurope.eu/publications-cosmetics-europe-association/annual-reports.html?view=item&id=101>
- Anna-lehti 12.11.2014, <http://anna.fi/muoti-ja-kauneus/kauneus/haastavimpien-luonnonkosmetiikkatuotteiden-helmet>
- Kauppalehti 2.12.2015 <http://www.kauppalehti.fi/uutiset/luonnonkosmetiikassa-saattaa-olla-suomen-sauma/FYeUjmax>
<http://www.kauppalehti.fi/uutiset/kauneuden-vahvin-trendi-on-terveys/QWSyew6y>
- Cosmetics&design, <http://www.cosmeticsdesign-europe.com/Market-Trends/Global-organic-cosmetics-market-to-reach-13.2-billion-by-2018>
- New York Times, http://www.nytimes.com/2016/05/19/fashion/credo-natural-beauty-skin-care.html?_r=0
- Neuvoston asetukset EY 834/2007, Luomukeruualueiden sertifiointi, asetukset, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=URISERV%3Af86000>
- Pro Luomu, luomukeruualueet, <http://proluomu.fi/lappi-sai-rutkasti-lisaa-luomukeruualueita/>
- Luomuinstituutti, <http://luomuinstituutti.fi/met-sien-sertifiointi-luomukeruualueeksi-voi-tuoda-seka-taloudellisia-etta-imagohyotyja/>
- Nygren 2012, s.407 https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/35717/Ymparisto_ja_kulttuuri_net_Final.pdf?sequence=4

